

*kaplıcakapı
zindankapı
fetihkapı
yerkapı
dışyerkapı
saltanatkapı*

ÇARŞI | KAPI

*"Yaşam kapıdan tek ve ayrı bir varoluşun sınırlamasından
tüm olanyönlerin sınırsızlığına doğru dışarıya çıkar"
(Simmel, 2013)*

KAPI:

1. isim Bir yere girip çıkarken geçilen ve açılıp kapanma düzeni olan duvar veya bölme açıklığı, geçit.

içindekiler:

- DOLULUK VE BOŞLUĞUN ARA KESİTİNDE **.01**
TARİHİ MİRAS ve ROTALAR **.02**
SANATSAL ve KAMUSAL ETKİNLİK ODAKLARI **.03**
ULAŞIM KARARLARI **.04**
KENTSEL PEYZAJ KARARLARI **.05**
ETAPLAMA ve İMAR PLANI NOTLARI **.06**
TEMEL TASARIM İLKELERİ **.07**

01.

DOLULUK ve BOŞLUĞUN
ARA KESİTİNDE

a.KENTSEL HAZIFA KAPISI

Kent duvarları var olduğu ve var olmaya devam ettiği kentlerin sınırlarını tanımlayan aynı zamanda kültürel ve tarihi birikimin taşıyıcısı niteliğinde olan kent dokusunun önemli öğelerinden biridir. Kent kapıları, giriş ve çıkış noktaları olarak sadece insanların gelip geçtiği bir açıklık olmaktan öte kenti kontrol altında tutan iktidar ve güç simgelerini taşıma görevi üstlenmiştir. Hükmeden imparatorluğun baskın inanç sistemine referans olan haç, tura ve kitabe, imparator heykelleri, hayvan figürleri dışarıdan gelenlerin kentle buluştuğu sur kapılarında bulunan simgeler ve sembolik öğelerdir.

Kent duvarlarının "sınır" olarak görülmesine karşın kapılar, çizgilerin ayırdığı mekânsal ayrılığın aşıldığı, her an bu sınırlılıktan özgürlüğe adım atma olasılığının var olduğu mekânlardır. Kapı, yaşanan an içinde algılanan somut bir nesne, bir sınır noktası imgesi olmaktan öte insanın var olduğu alan ve bu alan dışında kalan her şeyle bağ kurması ile birleştirici bir temsile sahiptir. İmgesel değeri, zamanla taşıdığı tarihi birikimin ve kolektif hafızanın taşıyıcısı, yansıtıcısı ve koruyucusudur. Bu bağlamda öneri, "Kapı"nın yaşam dinamiklerinin birliğini ve devamlılığını nasıl ayırdığı ve nasıl birleştirdiği konularını tartışmaya açmaktadır.

Kadim kentlerin en temel yapıtaşı olan kapı ile imgeler ve mekanlar arası bağlayıcı görev üstlenen köprü, kavramsal temsilinin yanı sıra proje alanında tespit edilmiş sorunlara çözüm sunan, kent kimliğini görünür kılan birleştirici fiziksel unsurlardır.

Bu bağlamda, Bursa Kent'i için önemli bir simge değeri üstlenecek olan "Kentsel Hafıza Kapısı" olarak "Koza Kültür Merkezi" projenin merkezinde yer almaktadır. Yarattığı boşluk etkisiyle hem çarşı bölgesine giriş kapısı rolünü üstlenirken hem de mimari ölçeğiyle Tarihi Çarşı Bölgesi için kentsel perspektif yaratmaktadır.

Koza Kültür Merkezi'nin oluşturduğu bu boşluk aynı zamanda çift yönlü olarak (Hanlar Bölgesi'ne bakış/ Balibey Han ve Sur İç'i'ne bakış) sinematografik etki yaratmaktadır. Farklı kottardaki vista noktaları kentli ve turist için kent hafızasını destekleyici bir deneyim sunmaktadır. Her bakışta farklı deneyimler sunan, birbirinin ardından okunan tarih katmanları bu çerçevenin içinde sergilenmektedir. "Kentte, her durumda gözün görebileceği, kulağın işitebileceğinden fazlası, keşfedilmeyi bekleyen bir dekor ya da manzara vardır. Hiçbir şey kendiliğinden deneyimlenemez. Çevreyle her zaman bağları olmalıdır, kendisini meydana getiren olaylar dizisiyle, geçmiş deneyimlerinin hatırasıyla algılanabilir." (Lynch, 1960)

Eski Merkez Bankası gabarisinde yer alan "Kentsel Hafıza Kapısı" olarak Koza Kültür Merkezinin tanımlayıcı ve tamamlayıcı boşluğu ve üst kottaki karşılığı olan köprü ile entegre olarak "Tarihi Hanlar Bölgesi" ile "Sur İçi Bölgesi"ni birbirine bağlayan kent içi "Tarihi Omurga" özelliğine kavuşmaktadır. Bu omurga Bursa kenti için sembol rotalardan birini oluşturacaktır.

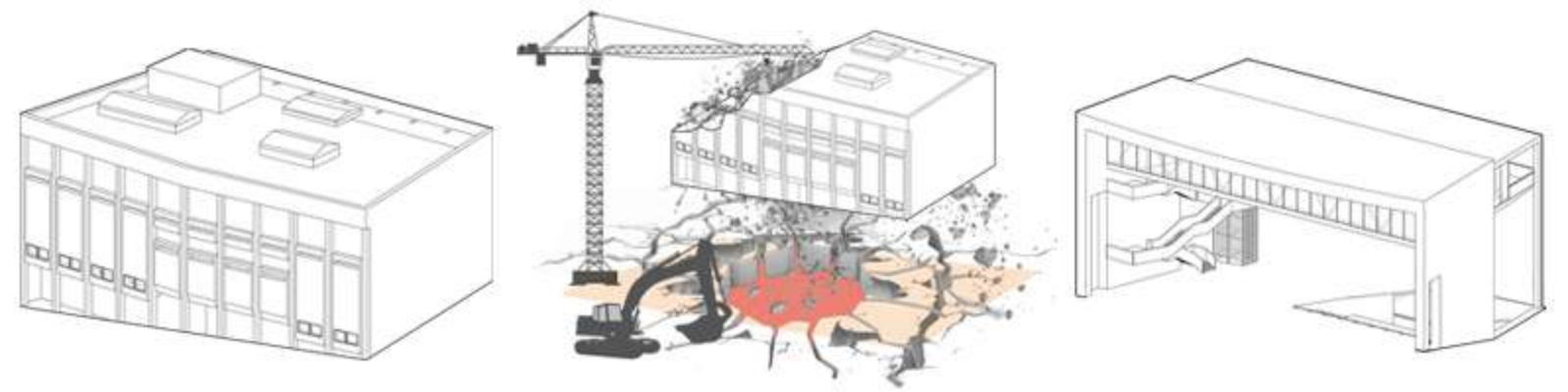

Kale'nin 6 kapısı ve Kentsel Hafıza Kapısı

Projesi Mimar Şevki Vanlı tarafından yapılmış olan ve kısa bir zaman önce alandaki diğer başka yapılarla birlikte yıkımı gerçekleştirilmiş olan Merkez Bankası binasının rekonstrüksiyonunu anlamlı bulunmamıştır. Önemli bir dönem yapısı olarak sahip olduğu mimari değer nedeniyle, kentsel bağlamı korunarak, yıkılmadan da yeni bir işleve uygun olarak dönüştürülmesinin daha doğru bir yaklaşım olacağı düşünülmüştür.

Yıkılması, sonra aynı projenin tekrar yapılması ve böylelikle de 'korunuyor' olması paradoksal bir yaklaşım olarak görüldüğü için, alanı yeniden düzenlerken; Merkez Bankası'nın yerine, onun eski izlerini tanımlayan bir kentsel 'boşluk' tasarlamak ve bir eşik olarak, görsel ve fiziksel anlamda hanlar bölgesine geçiş sağlayan bir 'kapı', bir portal oluşturmak tercih edilmiştir. Bu simgesel 'Kapı yapı' (Koza Kültür Merkezi) aynı zamanda sur içine bağlamak için öngörülen yaya köprüsünün ayağını oluşturacaktır. Zemin kotu boş bırakılarak bir geçiş alanı olarak kurgulanmıştır, değişik açık alan etkinliklerine, karşılaşmalara, bir araya gelişlere ortam oluşturacaktır. Binanın üst kotunda yer alması düşünülen ortak çalışma alanı, kafe ve manzara terası yanı sıra, zemin altındaki kottarda, binanın bölge için bir kültür merkezi olmasını sağlayacak işlevlere uygun mekanlar tasarlanmıştır. Böylelikle yoğun olarak ve neredeyse sadece ticari faaliyetlere ev sahipliği yapan Hanlar Bölgesinde kültürel ve sosyal etkinliklerin de yer almasına olanak sağlanmıştır.

Yıkımı gerçekleştirilmiş olan diğer vasıfsız yapılar nedeniyle elde edilmiş olan alanlarda, Merkez Bankası yapısının her iki tarafında da, sıra halinde ticari birimler öngörülmüş ve peyzaj tasarımı yapılmıştır.

Merkez Bankası'nın Kentsel Hafıza Kapısı'na Dönüşmesi

b.BOŞLUK ve DOLULUK

Orta Çağ'da kentler surlarla çevrelidir, labirentvari organik sokakları bulunur. Kente giriş çıkış için kontrollü kapıları vardır. Kapılar kapanınca şehirler okunamaz. Şehirlerin okunması da istenmez. Klasik Dönem Osmanlı Başkenti olan Bursa'da ise Orhan Döneminden itibaren kentte dışa doğru büyüme görülmektedir. Bu karakteriyle ve özgünlüğü ile UNESCO Kültür Miras Listesine Giren Bursa Hanlar Bölgesi, kendi matematiği ve organik gelişimiyle insan ölçeğinde büyümüştür.

Ancak özellikle 1958 Yangın ve Depremleri ardından Piccinato Planı ile başlayan dönüşüm süreci Bursa'nın insan ölçekli dokusunu giderek tahrip etmiş Geleneksel Ahşap Kagir evlerin yerini Cemal Nadir Caddesi boyunca, ardındaki tarihi katmanlaşmayı okutmayan, 7-8 katlı geniş gabarili binalar almıştır. Var olan neredeyse tüm boşluklar yamalanarak zaman içinde doldurularak bölge nitelsiz bir hale gelmiştir. Kamulaştırma sınırı tüm bölgenin yıkımını öngörmektedir. Proje bu bölgede eski tarihi dokudan izleri günümüze taşımayı ve doluluk boşluk oranını dengeli bir biçimde tarihsel perspektif içinde değerlendirerek kurgulamayı hedefler.

Doluluk ve boşluk birlikte kurgulandığında anlam kazanan unsurlardır. Başka bir deyişle boşluk, doluluğun mekanıdır. Bölgeye adını veren Hanlar, mimari karakteri gereğince etrafındaki doluluktan ayrılarak "Kentsel Hafıza Kapısı"ndan alana girildiğinde ortasında su ve ağacın bir arada bulunduğu kentsel vahaların duvarını oluşturmaktadır. Hanların avlusunun yarattığı bu dengeden ilhamla "Koza Kültür Merkezi"nin iç kısmında "Çarşıbaşı Meydan" önerisi şekillenmiştir.

Boşluğun insan ölçeğinde kurgulanması ile çok aktörlü kullanıcıların temel beklentilerinden olan aidiyet ve güvenlik duygusunun öne çıkarılması planlanmıştır.

Kent merkezinin tarih boyunca farklı dönemlerdeki doluluk boşluk oranları incelenerek yeterli kapalılık hissini yaratmak ve aynı zamanda tarihi sokak izlerinden yola çıkan açıklıklarla ve tarihi ticaret kültürünü destekleyen yeni ticaret birimlerinin şeffaflığıyla bölgeyi görünür kılmak ve çevreden de okunabilirliğini arttırmak ana hedeflerden birini oluşturmuştur.

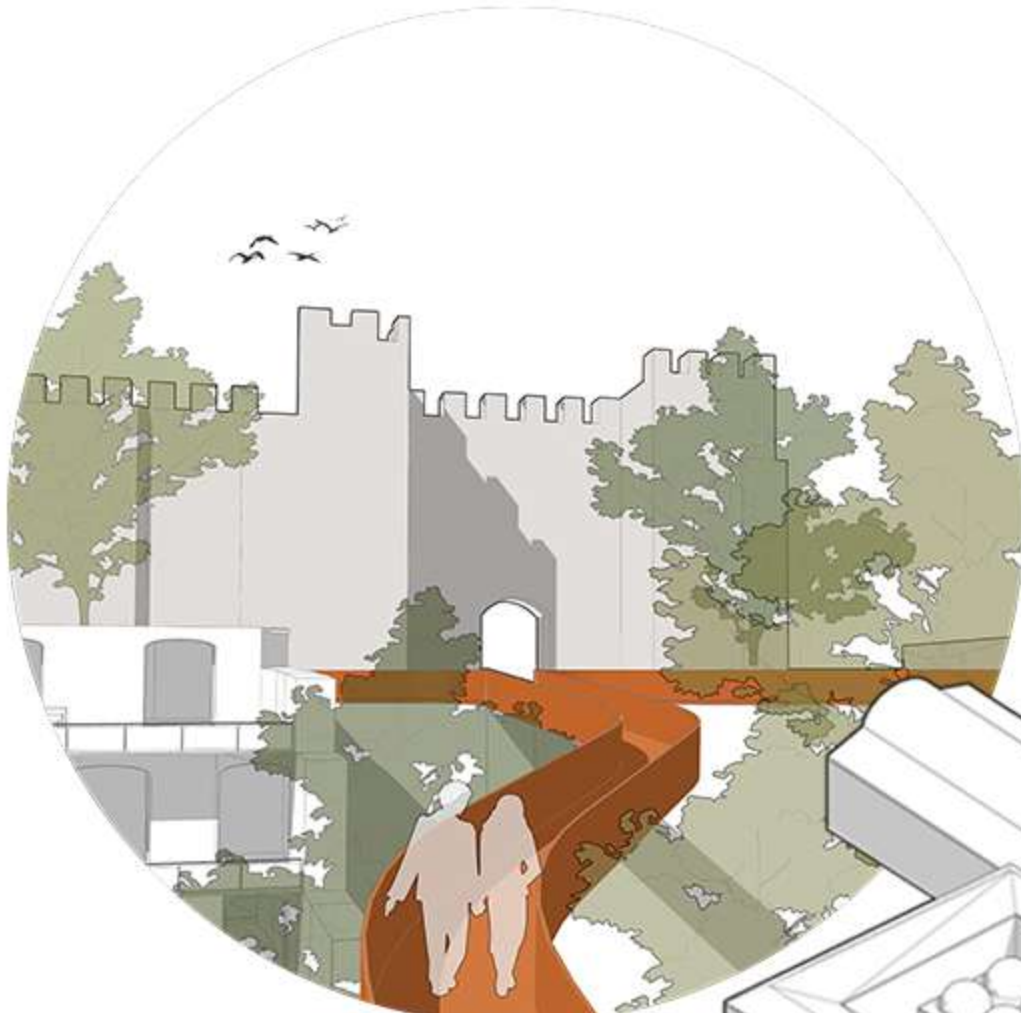
c.KENT BOŞLUKLARI/ KAMUSAL KENT MEKANI:

Kent belleğini oluşturan mekanların çeperinde kalmış; bağlamına aykırı bir biçimde var olmayı sürdüren yapılar/ekler, kamulaştırma projesi kapsamında kaldırılmıştır. Bu sadeleştirme ile alanın geçmiş dokusu göz önünde bulundurulduğunda hem kavramsal hem de fiziksel bir boşluk oluşmuştur.

Kent boşlukları, alanına hizmet eden alt mekanlara sahip olduğunda, kimlik kazanarak kamusal kent mekanlarına dönüşmektedir. Kamusal kent mekanı aktörlerinin, iletişim kurup etkileşimde bulunabileceği karşılaşma alanları sunarak kent belleğine yeni anılar, deneyimler eklenmesi amaçlanmıştır.

Toplumun uyum içinde hareket edebildiği, gündelik bireysel/toplumsal gereksinimleri karşılayabilen, bölgedeki turist yoğunluğuna ve akışlarına ayak uydurabilirken aynı zamanda Bursa halkının ihtiyaçlarına karşılık verebilen bir kamusal kent mekanı dizgesi öngörülmüştür. Bu yeni "Çarşıbaşı Meydanı" yoğun ticaret akışı ve gündelik hayat karmaşası içerisinde bir duraklama ve dinlenme mekanı olma niteliğine sahiptir. Meydan, birbirinden bağımsız hareket eden aktörler için kamusal birleştirici zemine dönüştürülmüştür. Bölgenin yapıtaşlarından olan hanların ana prensiplerinden referansla tanımlanmış kent boşluğuna, Çarşıbaşı Bölgesi'nin avlusu olma niteliği kazandırılmıştır. Hanların içinde konumlanan birleştirici ve bütünleştirici su öğelerine ana ve alt meydanlarda yer verilmiştir.

Projede, tarihi arka planda pek çok kentlinin, turistlerin ve diğer tüm kullanıcıların zevkine hitap edip, kent aktörlerinin gündelik hayat ihtiyaçlarını, toplumsal gereklilikleri karşılayan ve gelecekte de anlamını ve niteliğini yitirmeyen kentsel çevreler, öğeler, donatılar; kent bileşenleri oluşturmak/ var olanı desteklemek hedeflenmiştir. Tüm yeni oluşumlar ya da destekleyici eklentiler planlanırken tarihi kent dokusu, yapısı ve kimliğine saygılı; etrafındaki ve içindekilere duyarlı alanlar oluşturmak ana prensip olarak belirlenmiştir.

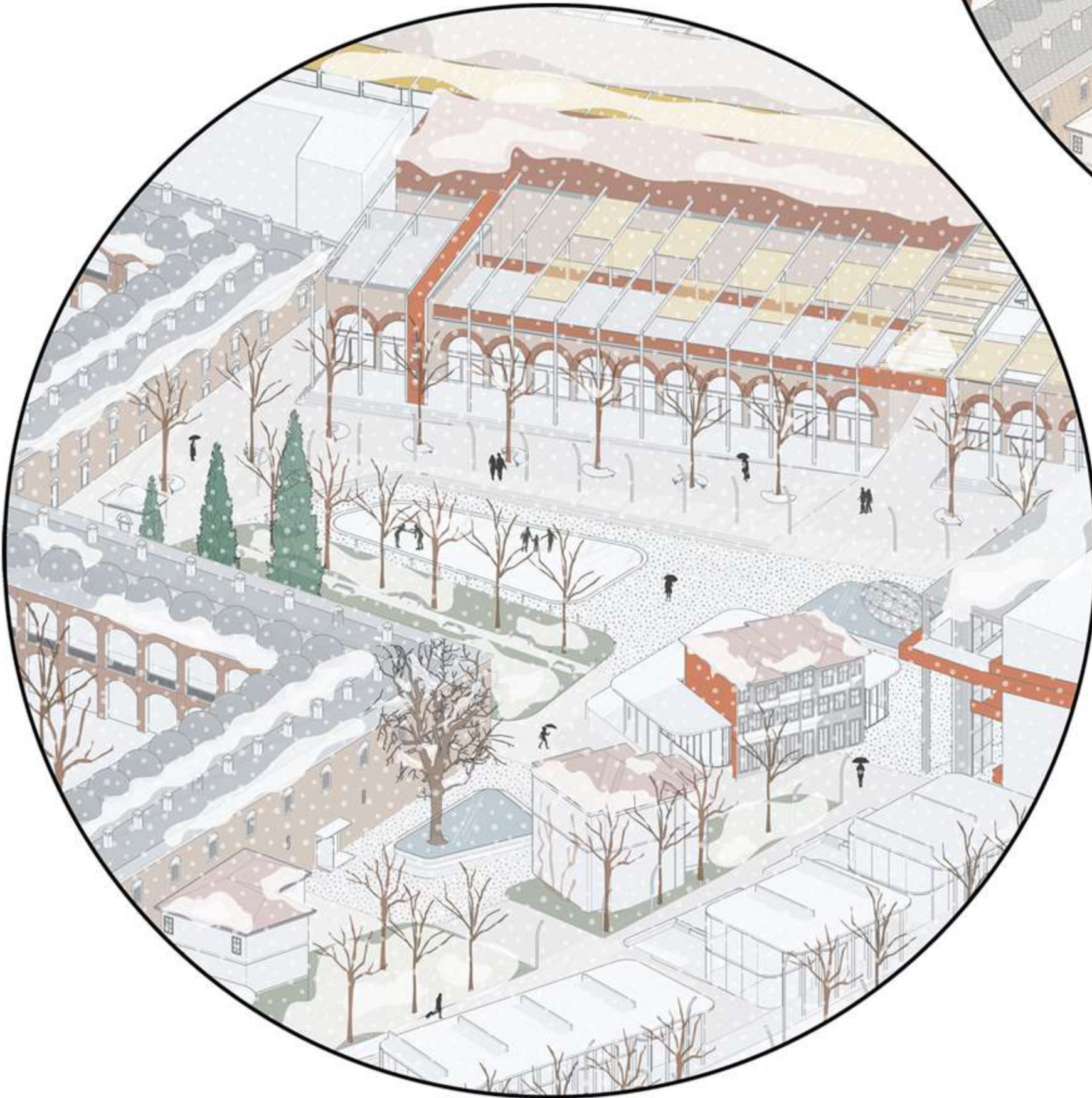
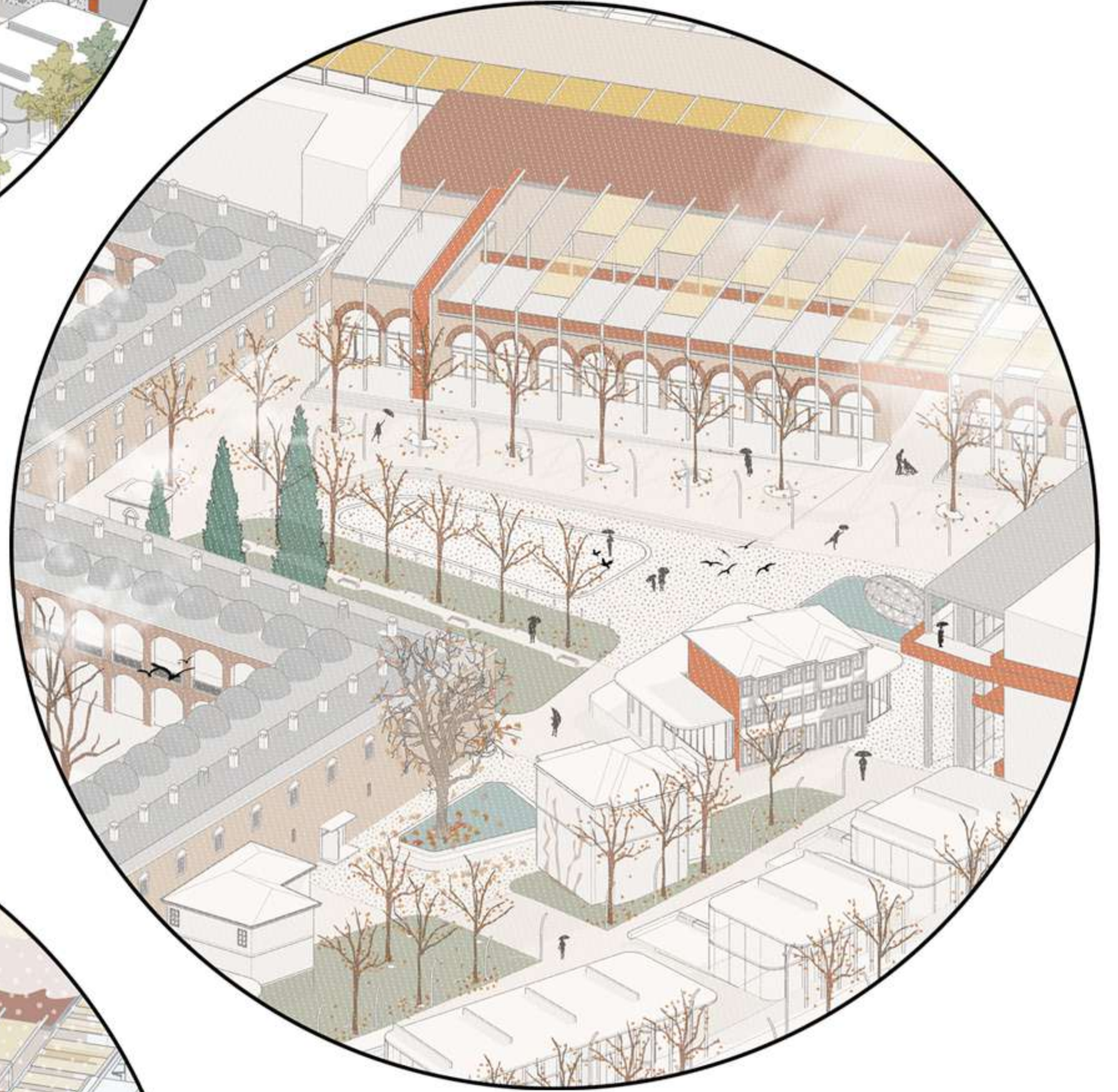
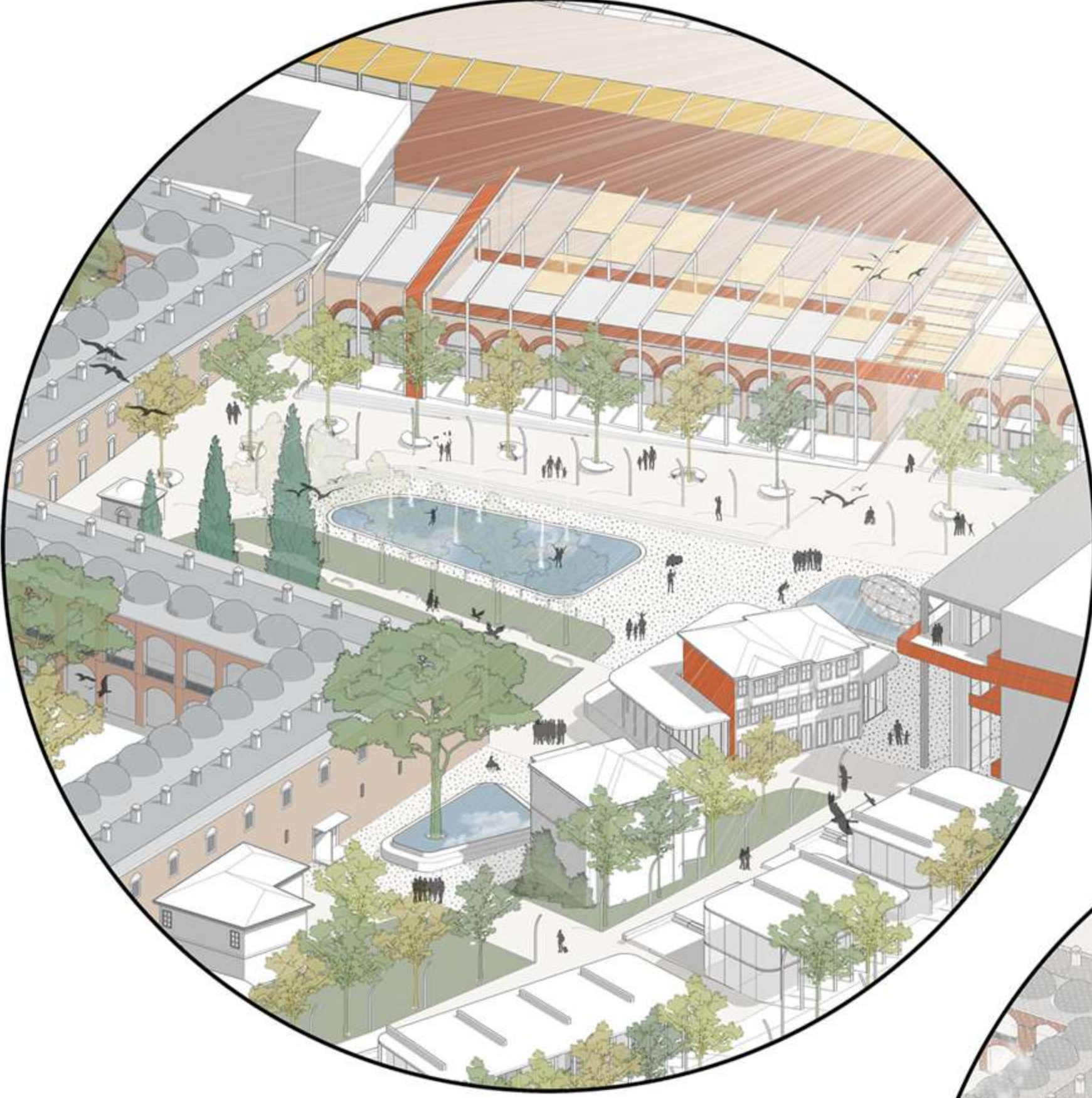
Birleştirici Köprü Öğesi ile Saltanat Kapısı'nın Çarşıbaşı ile Bağlanması

Çarşıbaşı İzometrik Diyagramı

MEVSİMSEL ESNEK KULLANIM SENARYOLARI

Meydan yılın her dönemi mevsimlik ve günlük değişebilirliği ve dönüşebilirliğiyle kent aktörlerine esnek bir deneyim sunar

02.

TARİHİ MİRAS ve ROTALAR

Avrasya Rotası

- erken dönem osmanlı mimari mirasın
- ipekçilik mirası tampon alanı (kültür ve
- ipekçilik mirası çekirdek alan
- erken dönem osmanlı mimari mirası ta
- erken dönem osmanlı mimari mirası çe

14. yüzyılın ikinci yarısında (Orhan Dönemi) kale dışında bedesten merkezli bir çarşı sisteminin/ iş merkezinin oluşması ticareti, kentin kimliğini belirleyen, destekleyen bir unsura dönüştürmüştür. İpek yolunun denizden içeri taşınarak Bursa'ya yönlendirilmesiyle Bursa, hem doğudan hem de batıdan gelen ticaret yollarının kesiştiği bir ticaret merkezi haline gelmiştir.

Osmanlı'nın uzun süre başkentliğini yapan Bursa; konumu, tarihsel önemi ve doğası itibarıyla birçok rotanın içinde yer alma potansiyeli olan bir şehirdir.

AVRASYA ROTASI

Bunlardan biri olan Avrasya Yolu, beş ülkeden geçen sınırlar ötesi bir kültür rotası olarak Avrupa'yı, İtalya'dan Balkanlara ve Ön Asya'ya, yani ülkemize bağlayarak kullanıcıların bu eski yolların önemini ortaya çıkarmayı hedefleyen bir rotadır.

Roma'dan başlayan Avrasya Yolu, Prusa (Bursa) ile Marmara Denizi arasındaki bir Osmanlı ticaret ağı olan Mysia Yolları'na bağlanıp (yaklaşık 320 km) güneye doğru Batı Anadolu'da devam etmektedir. Temmuz 2019 yılında T.C. Turizm Bakanlığı tarafından tanıtımı gerçekleştirilen bu rota ve daha birçok rota Bursa'nın farklı ölçeklerle ele alınmasını gerekli kılmaktadır.

BURSA İÇ ROTALARI

Bursa'nın kendi iç rotaları da Uluslararası Rotalar kadar önemlidir. Kadim kentin bilgisine erişmek ve onu anlamak adına bu rotalar öne çıkarılmalıdır. Dünya Tarihi Kentler Birliği Bursa 2018 Konferansı'nda Bursa içindeki iki önemli rotaya değinilmiştir: İpekçilik Mirası Rotası ve Erken Dönem Osmanlı Mimari Mirasının Odakları Rotası. Hanlar Bölgesi ve proje alanı bu iki rotanın da merkezinde yer almaktadır.

PROJE ALANI KULLANICI PROFİLİ VE ROTA

Tüm bu yolların düğüm noktası halinde olan Hanlar Bölgesi günlük ticari kullanım da üzerine eklenince zaman zaman karmaşa hissi veren bir duruma gelmiştir. Bunun için proje alanı tasarımına başlamadan önce bu rotalar ve yaya akışları etraflıca kavranıp, problem tespitleri yapılarak bölgeye gelen insanlar üç farklı tipe ayrılmıştır: Turist Kafileleri, Günlük Kullanıcılar, Küçük Gruplar.

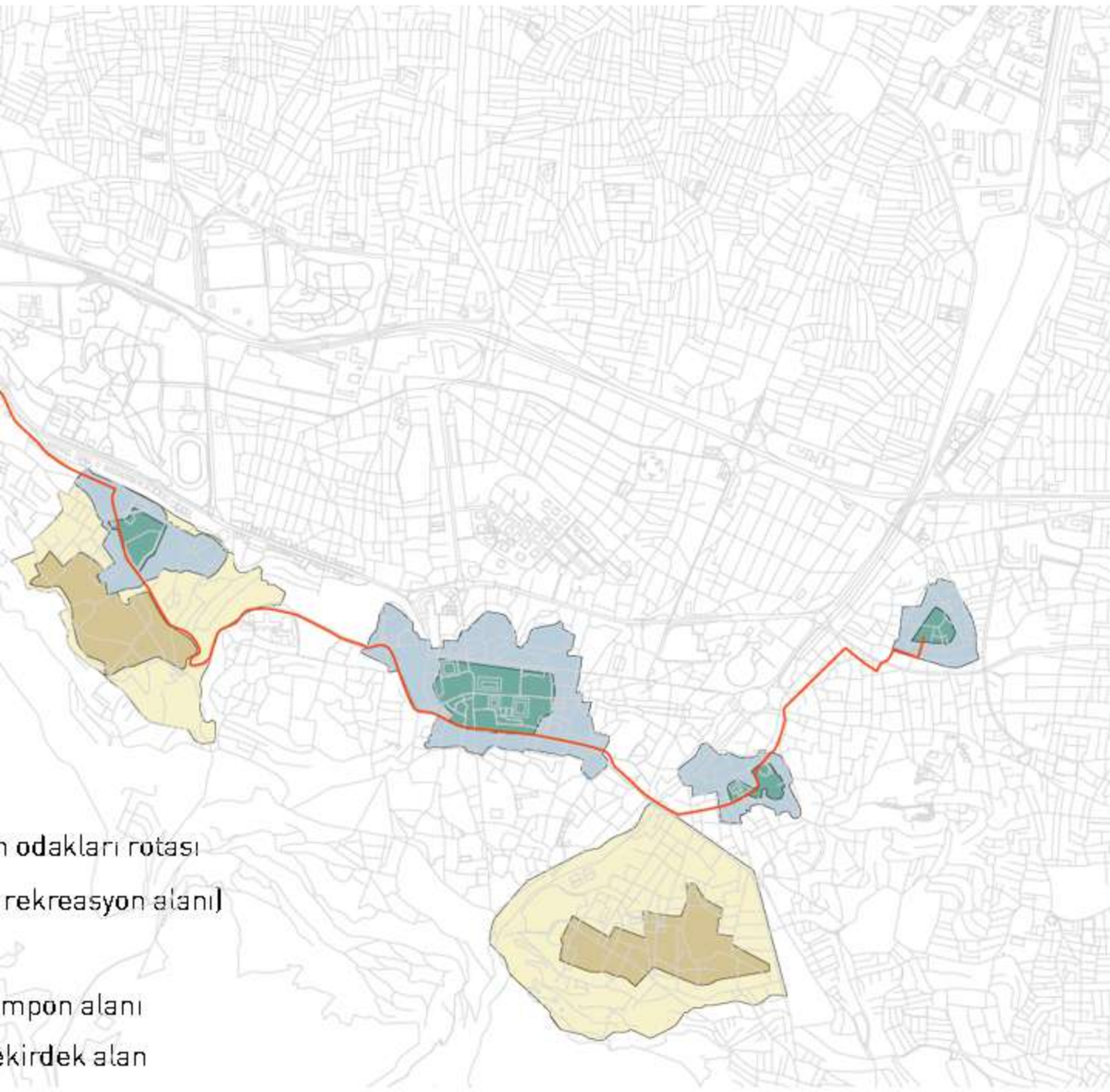
Bölgenin temel odak noktalarından olan Koza Kültür Merkezi kendi çerçevesiyle "Kentsel Hafıza Kapısı" özelliğiyle Hanlar Bölgesinin girişini, sur içi kotuna bağlanan köprü ise iki dönemi (Sur içi=Bizans, Hanlar Bölgesi= Klasik Osmanlı) bağlamayı temsil etmenin yanı sıra fiziksel olarak da proje alanının en temel ulaşım noktaları olarak öne çıkmakta ve birbirlerine bağlanmak suretiyle "Tarihi Omurga" olarak adlandırılan tarih rotasını oluşturmaktadır.

Özellikle günlük kullanıcılar ve küçük grupların bu alandan bölgeye girecekleri öngörülmüştür. Kalabalık Turist Kafileleri ise gerek yoğunlukları ile günlük akışı zorlaştırmaları, gerek ise otobüslerle alana ulaşma gereksinimlerinden dolayı Zafer Meydanı önündeki cepte duraklayan araçlardan inerek, alanın girişindeki bilgilendirme merkezinde broşür vb. gereksinimleri sağlayarak rotalarına başlayacaklardır. Bu sayede geçmişte turistler için okunurluğunda güçlük olan bölge planlanmış rotalar ile daha anlaşılır kılınabilir.

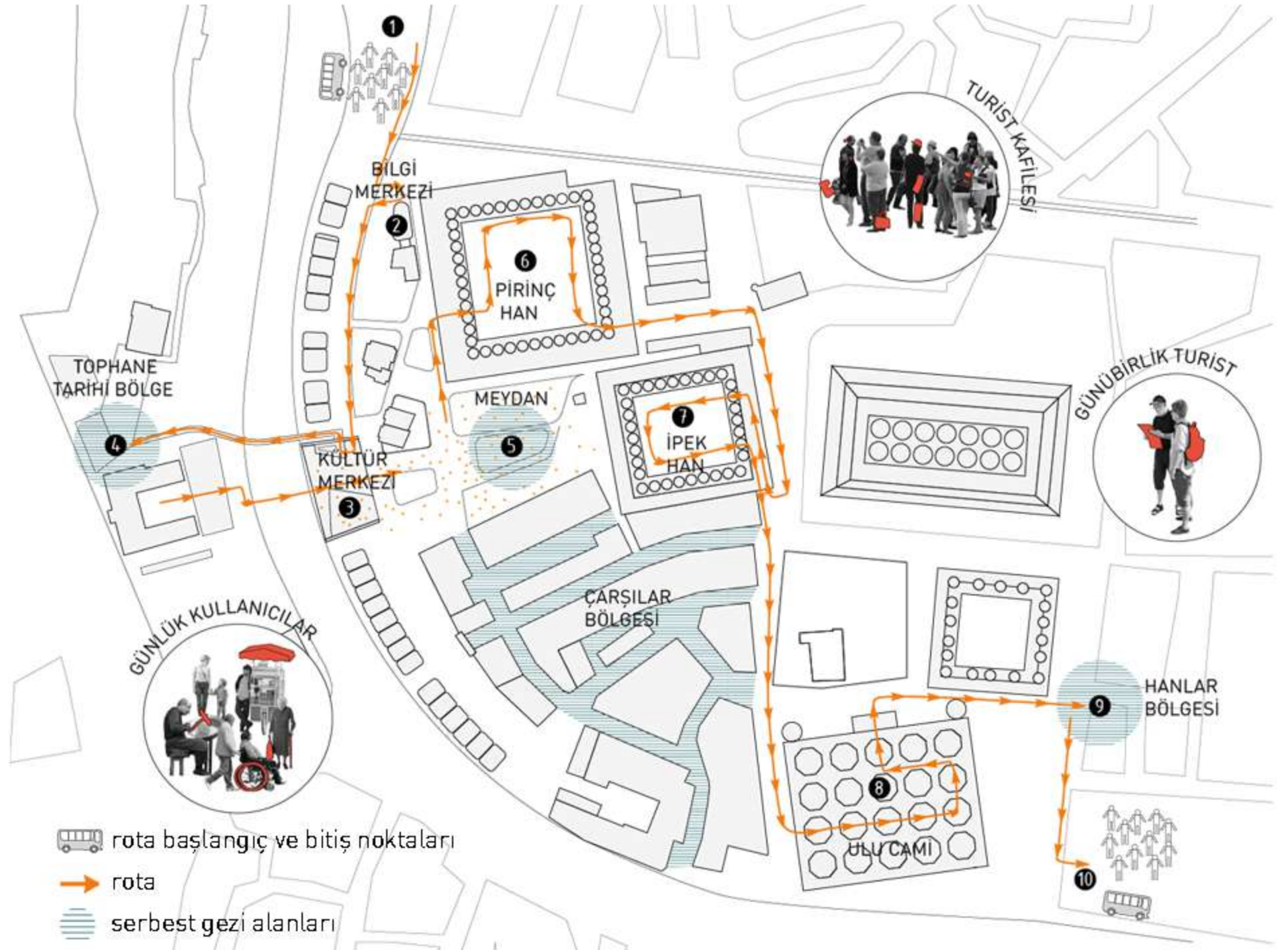

Kentsel Odaklar

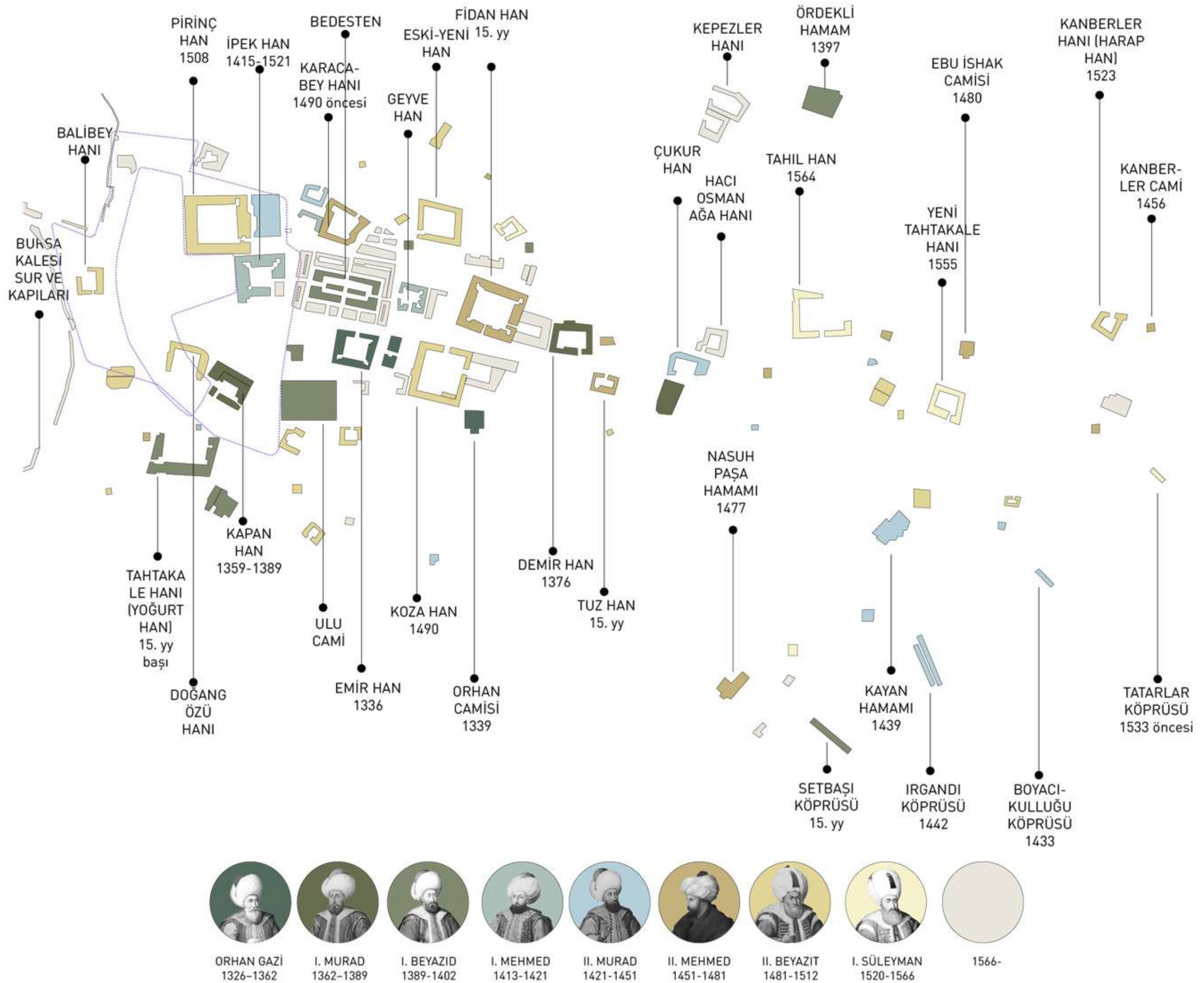

Erken Dönem Osmanlı Mimari Mirasının Odakları

Proje Alanı Rotası ve Kullanıcı Tipleri

Hanlar Bölgesi Yapılarının Tarihsel Gelişim Şeması

03.

SANATSAL ve KAMUSAL
ETKİNLİK ODAKLARI

Türkiye'nin en büyük 5 şehrinden biri olan Bursa, özellikle tarihi ve mirası ile ön plana çıkan bir kenttir. Kentin dinamik yapısı ve farklı kullanıcıları, giderek kentin ve özellikle Bursa'nın kalbi sayılan Hanlar Bölgesi'nin etkinlikler açısından zenginleştirilmesi ve kentsel kamusal boşluklar yaratma ihtiyacını beraberinde getirmiştir.

Kullanıcıların katılımcıya dönüşümü; yaşadıkları çevreye sahip çıkan ve aidiyet duygusuyla dönüşüme yön veren aktörlerin oluşması ancak kentsel kamusal alanda aktif olarak yer alan aktörlerin ve sayılarının artması ile mümkün olacaktır.

Önerilen proje ile meydanın kamusal alana dönüşümünde rol alacak aktörlerin oluşmasına ve bu aktörlerin deneyim kazanmasına ortam oluşturulmuştur.

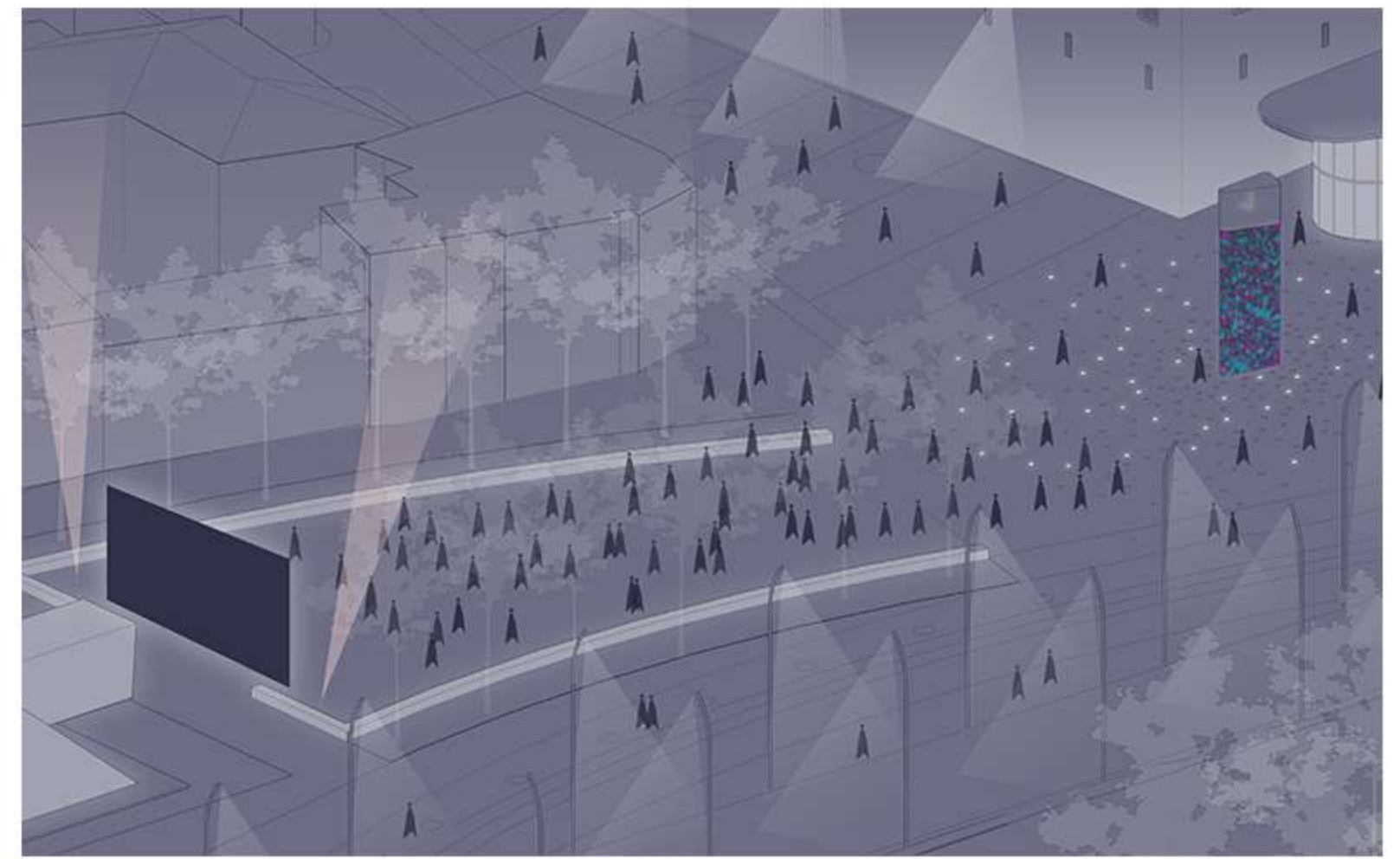
Kurgulanan etkinlikler her zaman Bursa'nın kimliğine saygılı kimi zaman geleneksel kültürel aktiviteler, kimi zaman ise çağdaş etkinliklerdir. Geçmiş ve günümüz arasında yakalanması hedeflenen uyum kültürel mirasına sahip çıkan hemen her dünya kentinde bulunması gereken bir unsurdur.

Örneğin, Zafer Meydanı'nda hem İftar Sofrası kurulup hem de Dijital Sanat festivali düzenlenebilir. Ya da Pirinç Han Bursa'nın kimliğini yansıtan yerli ve uluslararası sanatçıların yerleştirme işlerine ev sahipliği yaparken, aslına uygun üretim ve ticaret işlevini destekleyen Atölye kermeslerini avlusunda barındırabilir. Zafer Meydanı'nda bulunan saat kulesinin altındaki transparan OLED ekran ile interaktif pano çeşitli etkinliklerde kullanılabilir. Çarşıbaşı Meydanı ise günlük kullanıma göre tasarlanmış ve proje alanının tamamını etkinlikle fazlasıyla doldurarak kâkofoni yaratmak yerine daha küçük grupların günlük aktivitelerine uygun bir alandır.

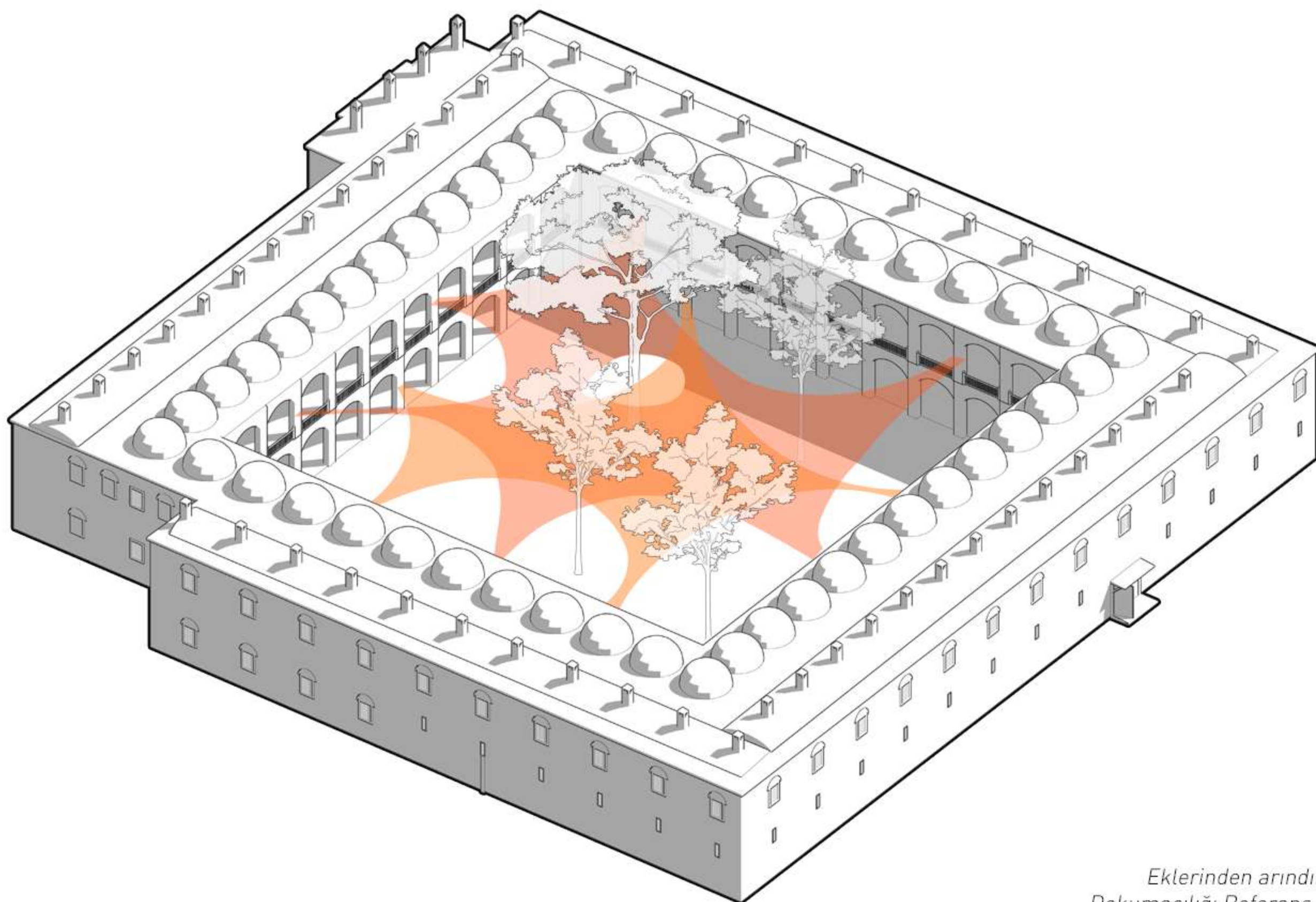
Kent merkezinin proje alanı sınırlarında bulunan boşluklarının, yalnızca binalardan arta kalan alan olarak değil yenilenen, dönüşebilen ve dönüştürücü etkiye sahip bir biçimde ele alınması tasarımın önemli kriterlerinden biridir.

Zafer Meydanı Önünde Ramazan İftar Sofrası

Zafer Meydanı'nda Dijital Sanat Etkinliği

Eklerinden arındırılmış Pirinç Han'da Dokumacılığı Referans Alan Yerleştirme İşİ

04.

ULAŞIM KARARLARI

05.

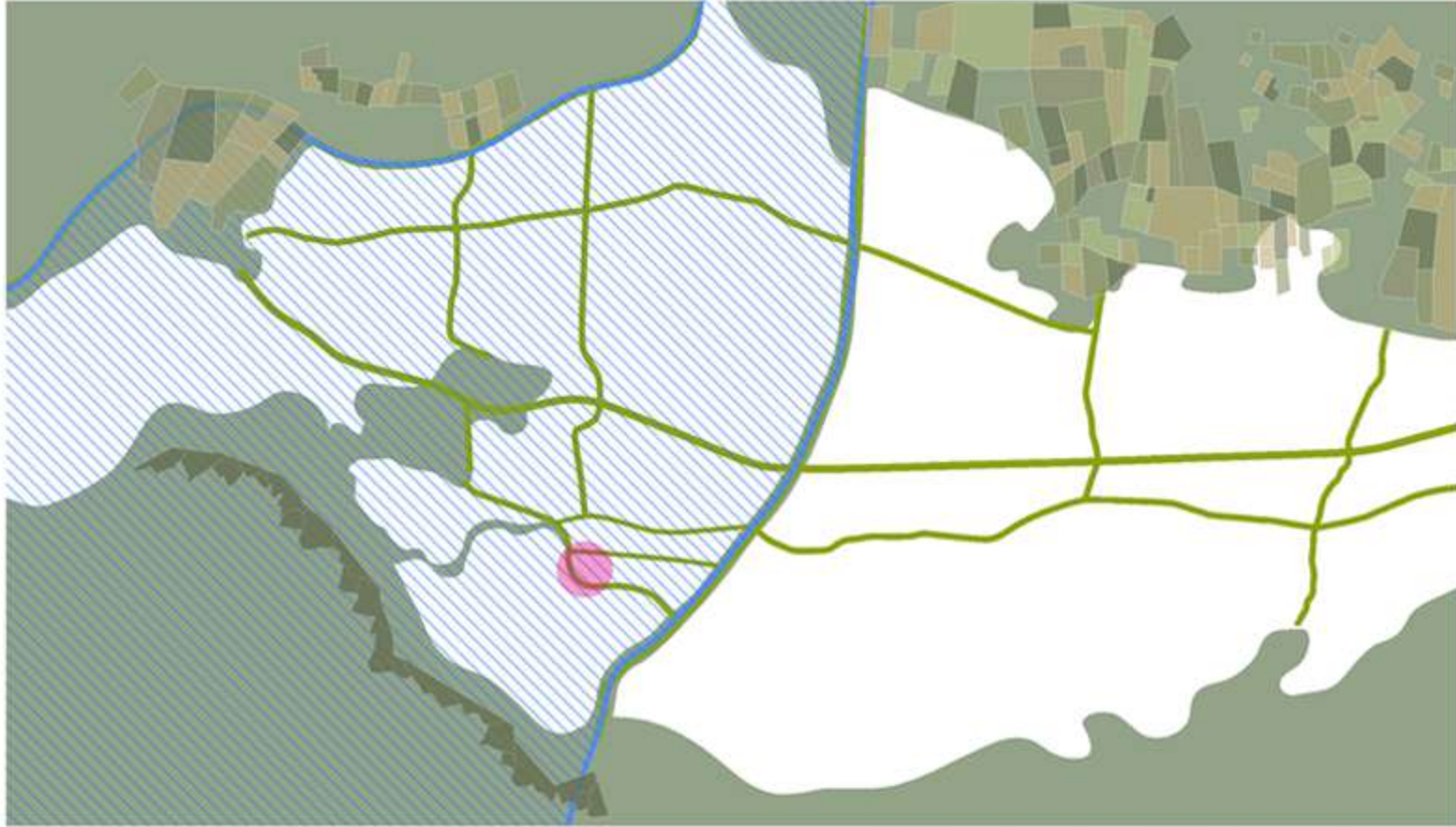
KENTSEL PEYZAJ KARARLARI

a.SÜRDÜRÜLEBİLİR KENTSEL YEŞİL SİSTEM

Endüstrileşmenin beraberinde getirdiği yoğun göç, kentleşmeyi hızlandırırken doğal alanlar ve tarım alanları giderek azalmıştır. Bu durum Bursa'nın "Yeşil Bursa" kimliğine zarar veren bir tehdit olarak görülmektedir.

Öte yandan kentsel bağlamda yeşil alt yapı sisteminin yarışma alanını merkezine alacak şekilde geliştirilmesi önerilmiştir. Uludağ'ın eteklerindeki yeşil doku ile Bursa'nın kuzeyinde yer alan kırsal peyzajın kent içindeki ağ sistemi ile bütünleştirilmesi bu sayede iki yüzey suyu arasında kalan bölgenin ekolojik yapısının onarılması hedeflenmiştir. Yarışma alanı ve yakın çevresinden başlayarak büyük yeşil alan kullanımları, oluşturulan yeşil koridorlar ile bağlanarak yeşil bir ağ sistemi oluşturulmuştur. Bu bağlamda kentsel ölçekteki su sisteminin de en önemli unsurlarından olan Gökdere ve Nilüfer Çayı önemli bağlayıcı koridorlar olarak ele alınmış ve bu koridorlar üzerinden kesintisiz bir yeşil sistem akışı önerilmiştir. Bu iki koridoru yatayda bağlayan geniş çevre yolları ve caddelerin kenar ve refüjlerinde yol boyunca ağaç, yağmur hendekleri, yeşil duvarlar, yeşil çatılar ve çeşitli yeşil alanların oluşturulması ile ikinci derece yeşil koridorlar oluşturulmuştur. Yine bu koridorları dik kesen cadde ve bulvarlarda üçüncül koridorlar olarak kentsel ağı ören elemanlar olarak tanımlanmıştır. Oluşturulan bu yeşil ağ sistemi ile öncelikle süreklilik arz eden bir alan yaratılması; habitatları kent tarafından parçalanmış olan yaban hayvanlarının erişiminin sağlanması; yeni habitatların desteklenmesi ve biyolojik çeşitliliğin artması; kentsel ısı adası etkisinin azaltılması; toprak yüzeyindeki buharlaşmanın azaltılması; kentteki hava kirliliğinin düşürülmesi; kentli için fiziksel aktiviteyi ve sosyal entegrasyonu arttıracak daha çok yeşil ve rekreasyon alanının yaratılması, ve proje alanında başlayarak geliştirilen su yönetim stratejileri ile birlikte daha çok suyun toprağa ve su kaynaklarına kazandırılması amaçlanmıştır. Tüm yeşilin birbirine bağlandığı bu ağ ile yeni bir sistem önerilmekte ve kentin sahip olduğu "Yeşil Bursa" kimliği daha da güçlendirilmektedir.

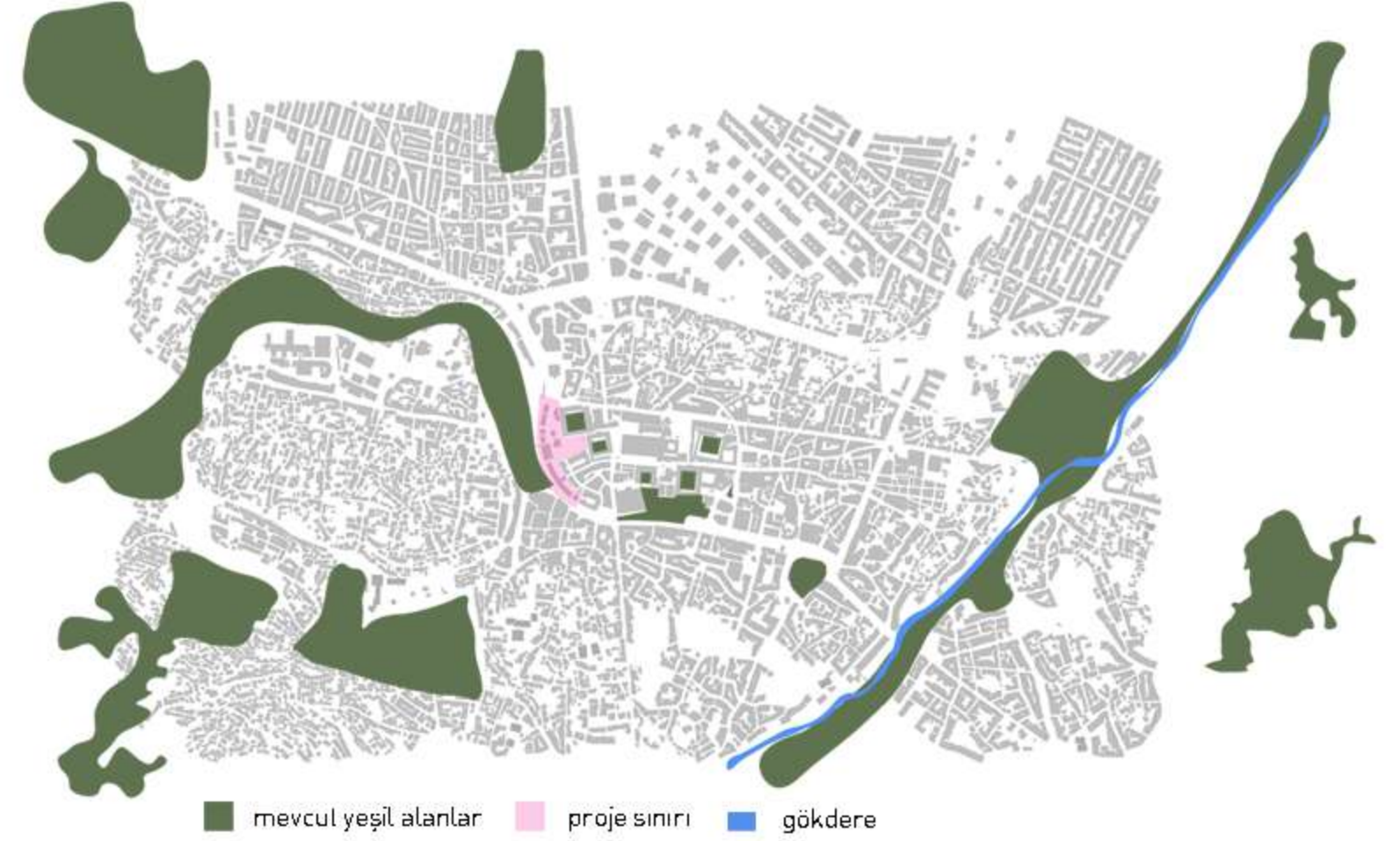

Nilüfer deresi ve Gökdere su havzası

Kurgulanan bütün yeşil sistem hanlar bölgesini merkez olarak almaktadır. İnsan ölçeğinde proje alanında yer alan tescilli yapıların sağır cephelerinin önü bölgede doğal olarak yetişen çok yıllık, ibreli ve konik formu bitkiler kullanılarak tasarlanmıştır. Böylelikle Bursa'nın tescilli yapıları yine Bursa'nın yeşil kimliğini vurgulayan ve farkındalığını arttıran bir unsur olarak kullanılmıştır.

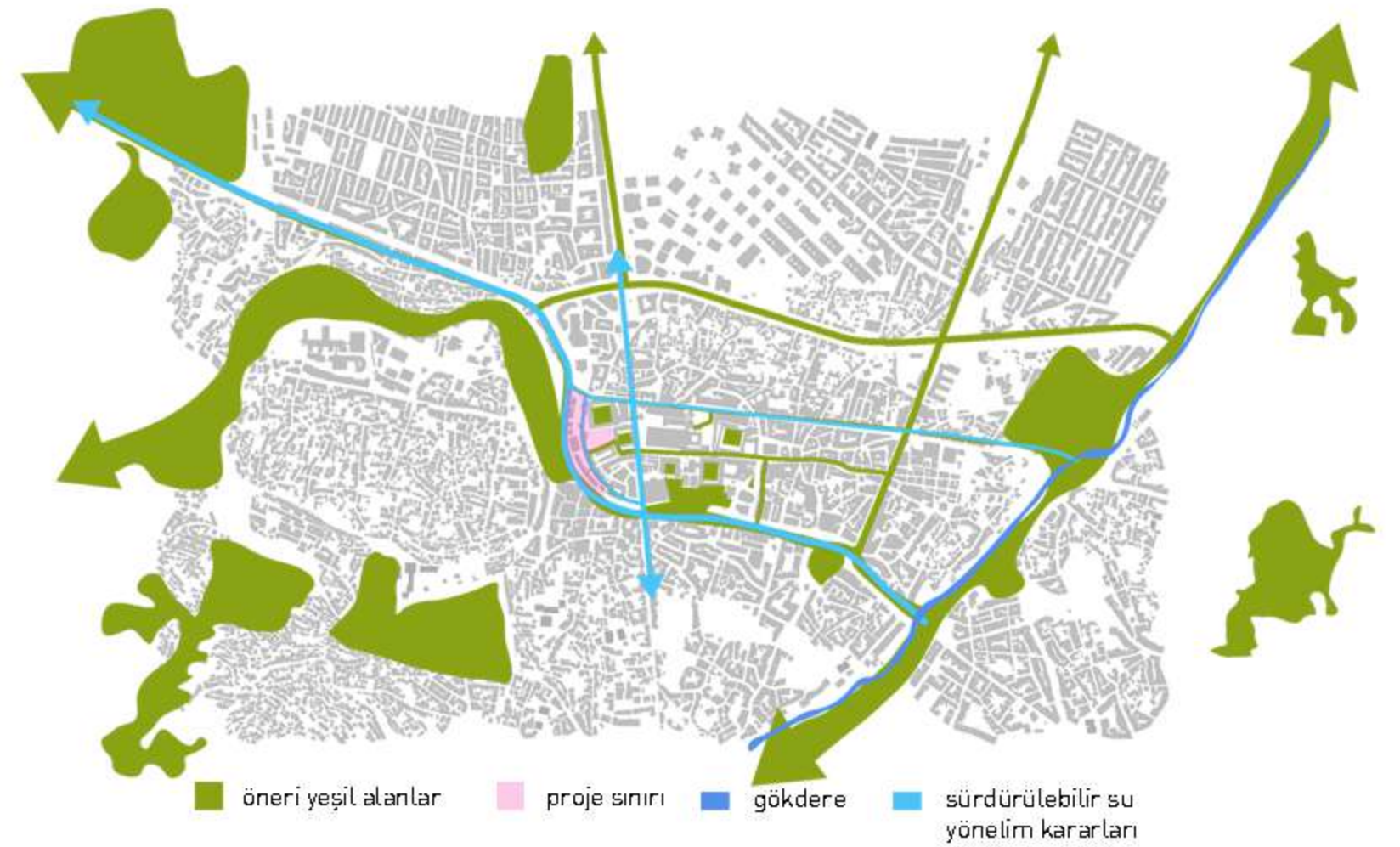
Proje alanında mevcutta bulunan tüm ağaçlar korunmuştur. Bunlara ek olarak meydana önerilen ağaçlar zemindeki yaya bağlantısını kesmeyecek şekilde yüksekte taç yapan ağaç türlerinden seçilmiştir. Yapraklı ağaçların kent meydanlarında iklimsel konforu sağladığı yadsınmaz bir gerçektir. Bu etki potansiyel olarak görülmüş ve ağaçlar zeminlerinde kent mobilyalarıyla birlikte alanda gölge sağlayarak hem alanda oturan hem de yürüyen insanlar için iklimsel konforu arttıracak şekilde kurgulanmıştır. Böylece kent aktörlerinin proje alanı kullanımı daha konforlu hale getirilmiştir.

Proje alanında, Bursa'nın tarihine şahitlik eden ve günümüze kadar gelmeyi başaran ulu çınar ağacı değerli bulunmuş ve su ögesiyle birlikte kurgulanarak olası tahribatının önüne geçilmiş ve değeri vurgulanmıştır.

mevcut yeşil alanlar proje sınırı gökdere

orta ölçekli mevcut kentsel yeşil sistem

öneri yeşil alanlar proje sınırı gökdere sürdürülebilir su yönetim kararları

orta ölçekli öneri kentsel yeşil sistem

su yönetim kararları önerilen ağaçlar mevcut ağaçlar

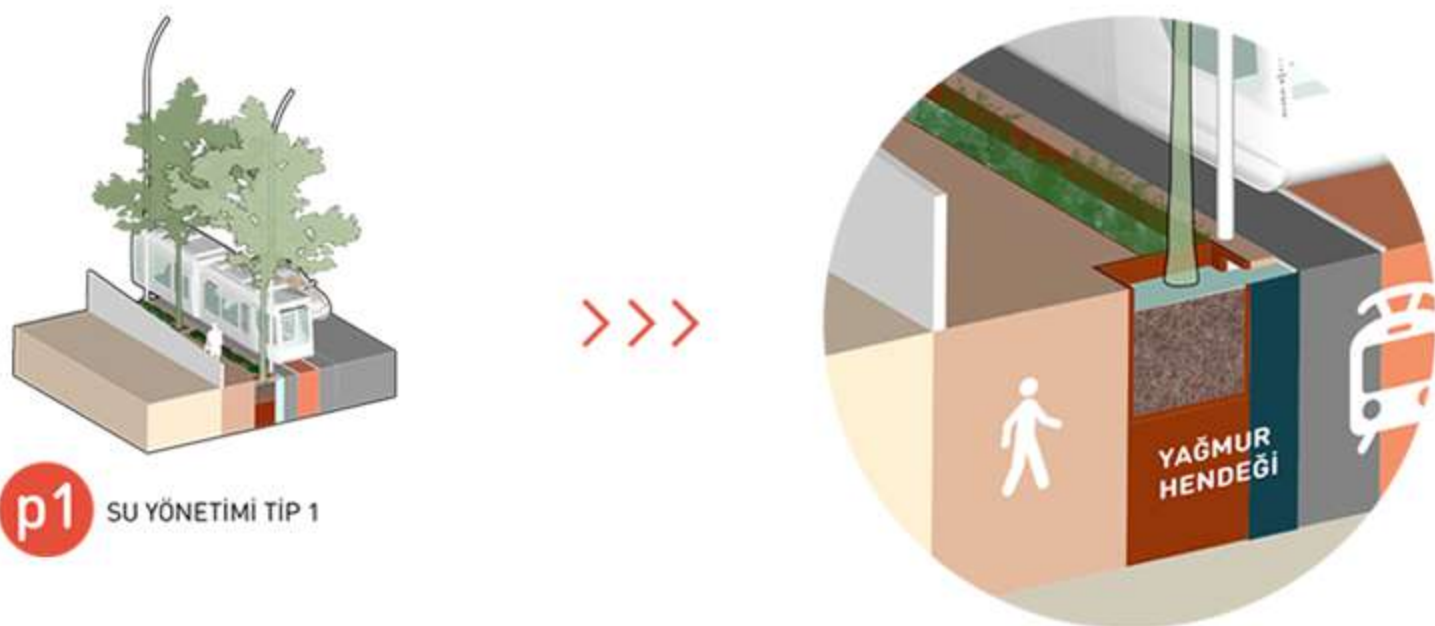
yarışma alanı öneri kentsel yeşil sistem

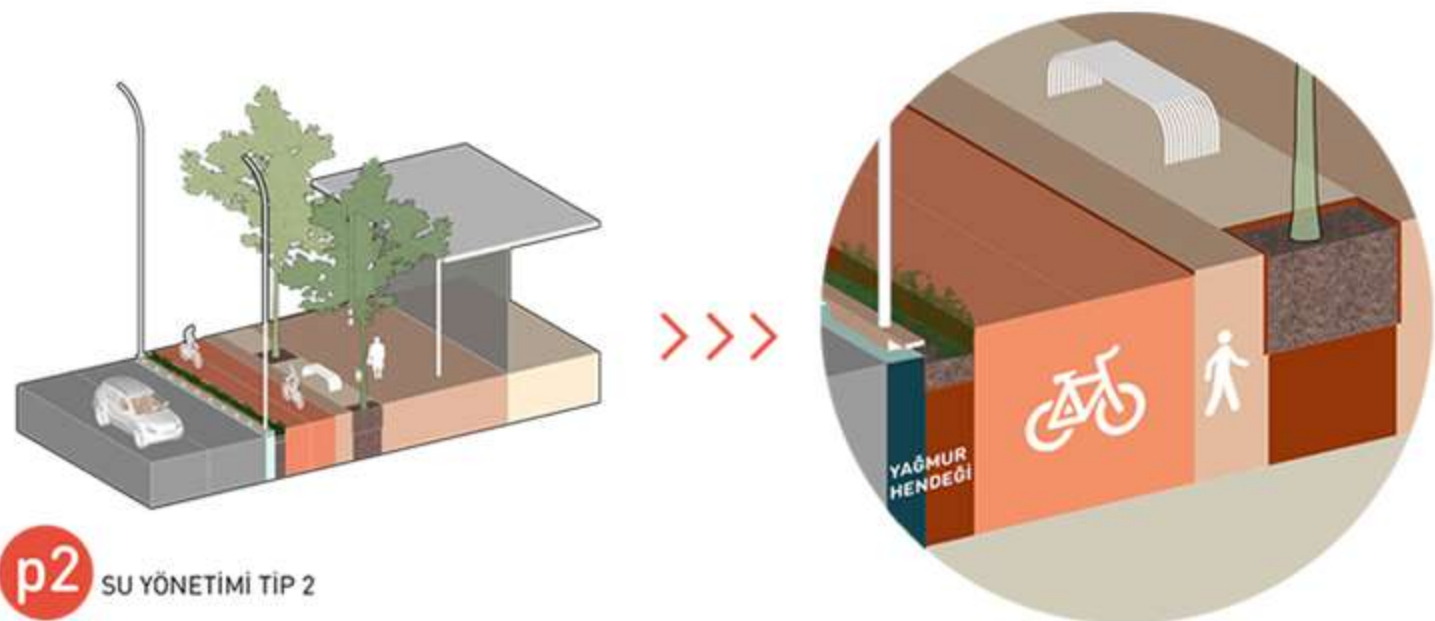
b.SÜRDÜRÜLEBİLİR SU YÖNETİMİ KARARLARI

Günümüzde hızla artan küresel sıcaklıklarla birlikte kuralık en önemli problemlerimizden biri haline gelmektedir. Kuraklığın artmasındaki yadsınamaz en önemli sebep küresel ısınmadır. Fakat bunun kadar etkili bir diğer sebep ise günümüzde artan kentleşme ile birlikte yüksek miktarda sert ve geçirimsiz yüzey malzemesi kullanılmasıdır. Küresel ısınma ile birlikte düzensiz ve tahmin edilemez hale gelen yağışlar kentlerdeki geçirimsiz yüzeylerde hızlı ve aşırı yüzey akışı oluşturarak sellere, maddi ve manevi kayıplara yol açmaktadır. Ayrıca geçirimsiz yüzeyler yağmur sularının yavaş bir şekilde toprağa iletilmesini engellemekte, yüzeylerde kalan sular tekrar buharlaşarak atmosfere dönmektedir. Bu durum doğal su döngüsünün bozulmasına sebep olmakta ve toprağın alt katmanlarında biriken sularla beslenen göl, akarsu ve barajların kurumasına sebep olmaktadır. Bu sebeple bu proje yarışma alanını odağına alan kentsel yeşil sistem önerisi ve su yönetimi planları ile öne çıkmaktadır.

Proje alanının, Bursa'nın 2 önemli yüzey suyu kaynağı Nilüfer çayı ve Gök dere arasında yer alması alanın sürdürülebilir ekolojik yapısının yeniden onarılması bakımından değerli bulunmuştur. Bu anlamda atılan en önemli adımlardan bir tanesi kentsel alandaki su yönetimi stratejilerinin geliştirilmesidir. Bursa'nın eğimli topografyası göz önünde bulundurularak, yarışma alanı ve geniş çevresinde yüzey suyu hızını kontrollü hale getirmek ve yağmur suyunun biyolojik olarak filtre edildikten sonra toprağa aktarılması için farklı tipolojilerde yağmur hendekleri önerilmiştir. Bu sayede yüzey akış hızı yavaşlatılarak, yağışın yağmur hendeklerinde ağır metallerden ve kirden filtrelenerek toprağa iletilmesi amaçlanmıştır. Önerilen yağmur hendekleri kullanıldıkları bölgenin fiziksel özelliklerine bağlı olarak değişmektedir.

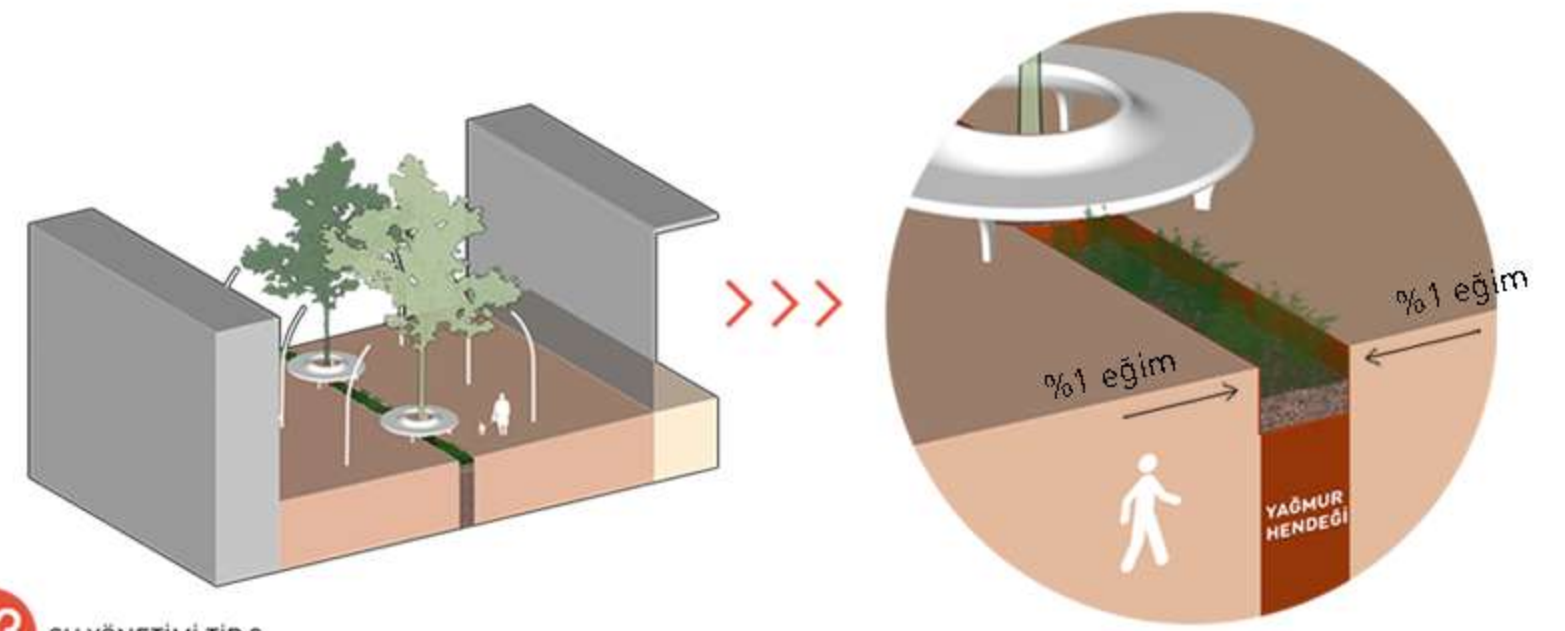

p1 SU YÖNETİMİ TIP 1

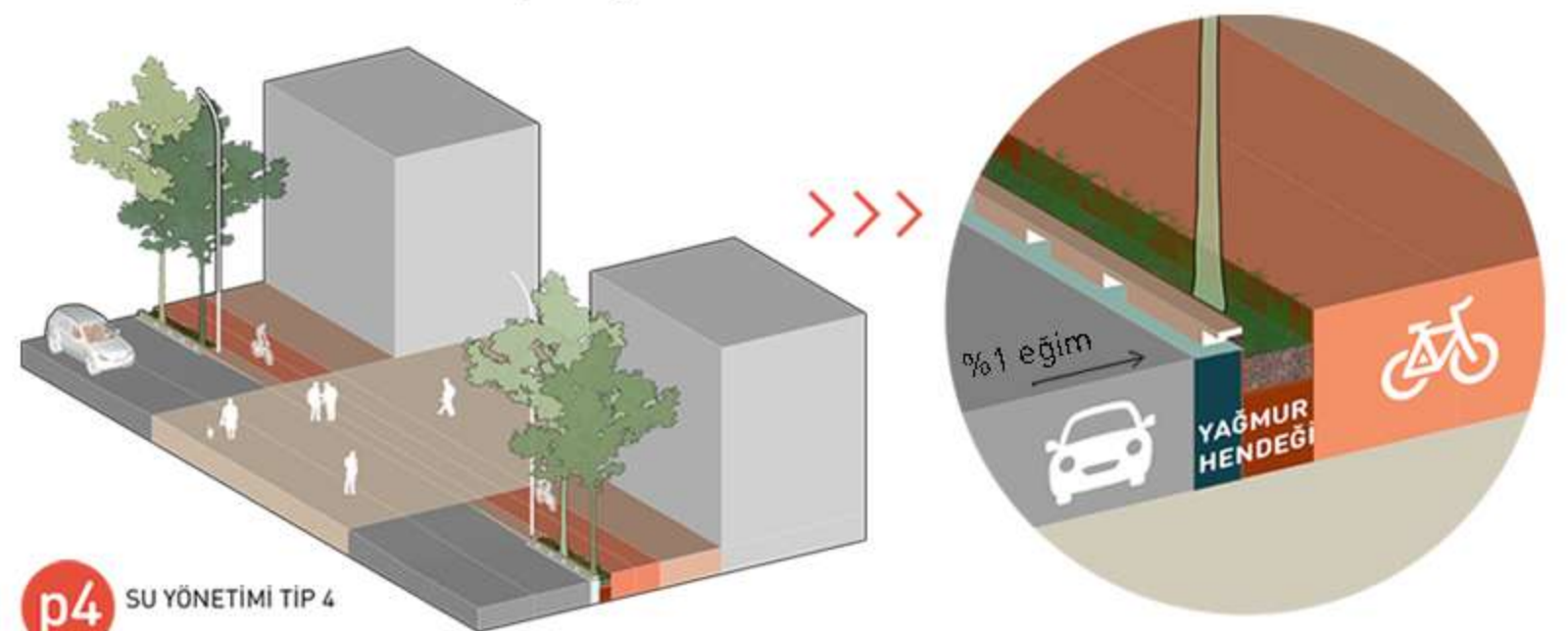
p2 SU YÖNETİMİ TIP 2

Tip-1 ve Tip-2, Cemal Nadir Caddesinde yolun iki tarafına önerilen su yönetimi tipleridir. Hendeklere doğru %1 eğimli olması önerilen araç yolunda, yüzeyde toplanan yağmur sularının caddenin kenarlarında bulunan oluklardaki gözenekli yapıdan yağmur hendeklerine iletilmesi planlanmıştır. Bu sayede caddede suyun birikmesi engellenerek araç sürüş güvenliği artırılmıştır. Ayrıca hendekler yalnızca taşıt güvenliğini sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda araç-bisiklet ve yaya-tramvay yollarını ayırarak bisikletli ve yayalar için de bir güvenlik unsuru olarak kullanılmıştır.

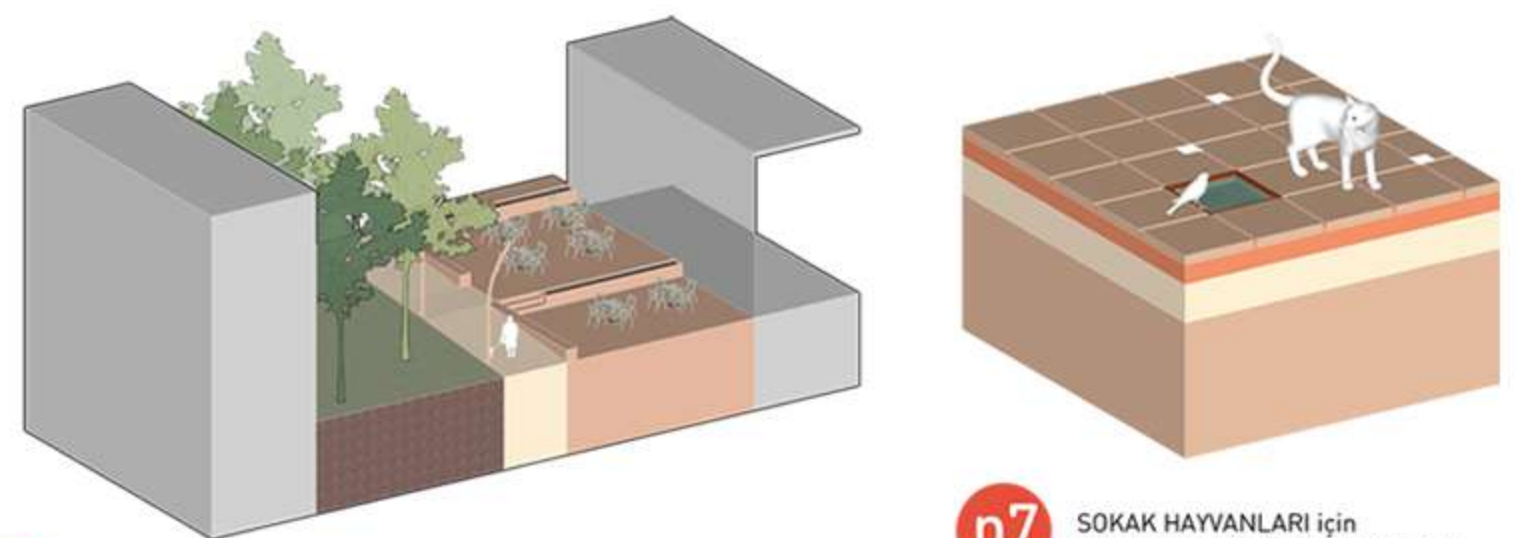
p3 SU YÖNETİMİ TIP 3

Tip-3, yarışmanın odak alanında bulunan, iki tarafı ticari yapılarla sınırlanmış yaya yolunda kullanılan su yönetimi tipidir. Yaya yolunda oluşturulacak eğim sayesinde yağışlı zamanlarda, suyun yüzeyde birikmesi engellenerek hendeklere iletilmesi sağlanır. Böylece geçirimsiz sert yüzeylerde biriken ve tekrar buharlaşarak atmosfere karışan suların toprağa iletilmesi sağlanır. Ayrıca yüzeydeki su birikmesi ve aşırı yağışın gerçekleştiği durumlarda hızlı yüzey akış suyu engellendiği için alanın ticari kullanımı sekteye uğramadan devam eder.

p4 SU YÖNETİMİ TIP 4

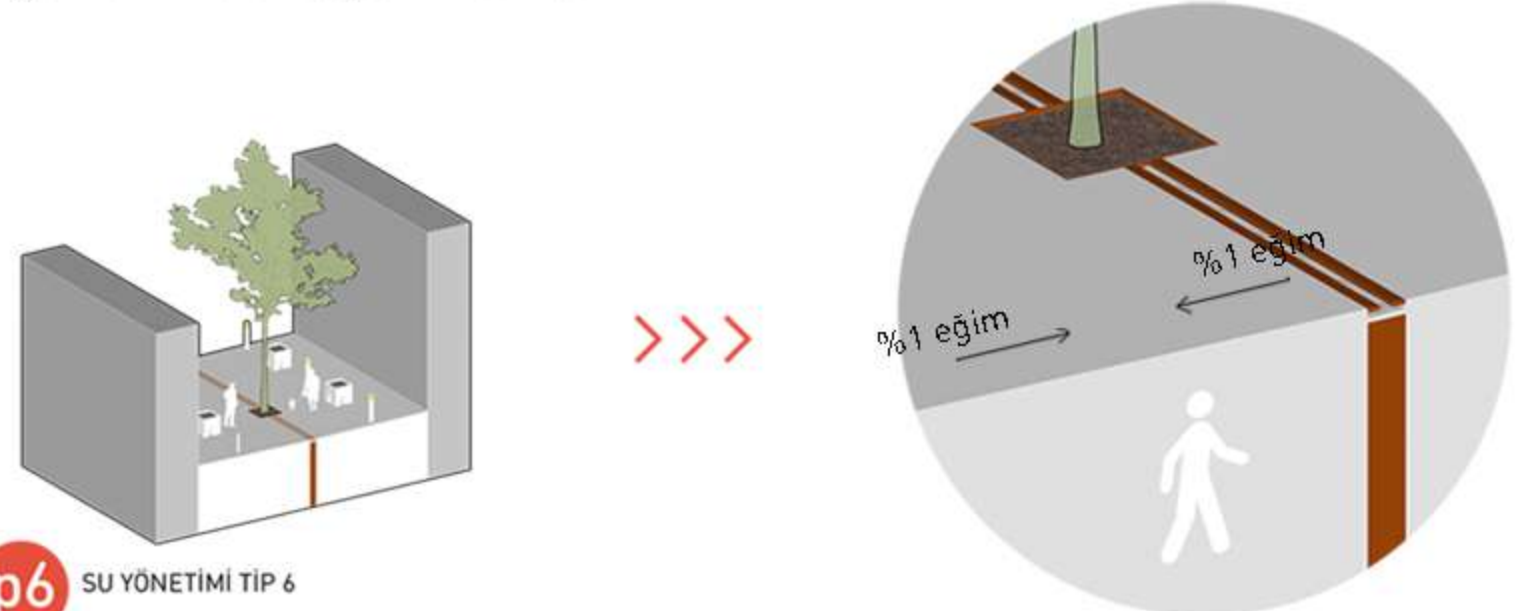
Tip-4, yaya geçitlerinin bulunduğu bölgelerde önerilen su yönetimi tipidir. Hızlı akan trafiği ile çoğunlukla tedirgin edici günlük deneyimler sunan Cemal Nadir Caddesindeki araç trafiğinin, yaya güvenliğinin sağlanması adına yavaşlatılması önerilmektedir. Bunun için yaya geçitlerinin bulunduğu bölgelerde araç yolu kaldırımıyla hemzemin olacak şekilde yükseltilerek yolun yüzeyi renklendirilmiştir. Bu bölgelerde yağmur hendekleri yükselen yaya geçidinin altından devam etmektedir. Bu sayede hendekler, yayaların yaya geçitleri dışında kalan alanlarda araç trafiğinden uzaklaşmasını sağlayarak güvenliği arttırmaktadır.

p5 SU YÖNETİMİ TIP 5

p7 SOKAK HAYVANLARI İÇİN DÖŞEMEYE GÖMÜLÜ SU ELEMANI

Tip-5, Zafer Meydanı ve Çarşıbaşı Meydanı arasında yer alan yaya yolunda kullanılan su yönetimi tipidir. Yeşil alana doğru %1 eğim sayesinde, su yaya yolunda birikmeden yeşil alana iletilmekte ve filtrelenerek toprağa iletilmesi sağlanmaktadır.

p6 SU YÖNETİMİ TIP 6

Tip-6, yarışma alanı sınırında yer alan Ulu Cami caddesi boyunca önerilen su yönetimi tipidir. Zemine hemzemin devam eden oluklarda biriken sular caddenin eğimiyle birlikte yer yer olukları kesen ağaçların çevrelerindeki yağmur hendeklerine iletilmektedir.

06.

ETAPLAMA ve
İMAR PLANI NOTLARI

a.ETAPLAMA:

Projenin uygulama aşamasındaki etaplama sistematigi, sadece inşaat faaliyetlerini odağa alan bir kurguda değil aynı zamanda ilk tamamlanan kısmın proje genelinde "tetikleme etkisi" yaratarak çevrenin de bu projenin bir parçası olma şansı yaratabilmek açısından değerlendirilmesi olarak ele alınmıştır.

Bu bağlamda, ilk olarak kamulaştırma sınırına dahil olan ve mevcutta yıkılmış olan, odak noktası oluşturan Merkez Bankası binası yerine, onunla aynı gabari ve yükseklikteki Koza Kültür Merkezinin ve köprü bağlantısının inşası planlanmıştır. Zemin altı kotlardaki inşaat gereksiniminden dolayı da ilk etap olarak tercih edilmiştir. Bu bağlamda Çarşıbaşı dönüşüm projesinde başat görevi üstlenecektir. Projenin temel kurgusu olan Bursa Akropolü (sur içi) ile Hanlar Bölgesini bağlama görevini de üstlenen "Tarihi Omurga" açısından bu etap önceliklidir.

İkinci Etapta, mevcutta yıkımı başlamış yine kamulaştırma alanı sınırları içindeki Cemal Nadir Caddesi sıra ticaret birimlerinin inşası önerilmiştir. Cadde sınırlarındaki çeper tamamlanacak ve proje okunur kılınacaktır.

Üçüncü etapta ise Çarşıbaşı Meydanı kot ve bitkisel/yapısal peyzaj düzenlemesi, Çınaraltı Meydanı havuzu ve bağlantı yolları, Balibey Han ek yapılarının kaldırılması ve uygun işlevlendirilmesi ve Zafer Meydanı düzenlemesi öngörülmüştür. Bununla birlikte Tophane alt kotunda bulunan Kilise Meydanının niteliksiz çardak yapılarından arındırılması ve Aziz İoannes Theologos Kilisesi kalıntılarının okunur kılınması, Tophane Yamaçları merdivenlerinin korkuluklarının köprünün korkulukları ile aynı materyalle (corten) revize edilerek alanın bütüncül ele alınması önerilmektedir.

Dördüncü etapta proje alanı içinde bulunan Piriç Han ve İpek Hanın eklerinden arındırılması, aslına uygun olmayan doğramaların ve kapıların yenilenmesi, avlularının düzenlenmesi ve Ulu Çarşı ile Bakırcılar Çarşısının üst örtüsünün yenilenmesi planlanmıştır. Bu etapta kent mobilyaları ve tabela düzenlemeleri de proje alanına eklenecektir.

Beşinci ve son etap ise proje alanı çeperindeki tabela, kent mobilyaları, aydınlatma, durak vb. öğelerin tek tipleştirilmesi ve Ulu Çarşıda önerilen üst örtü sistemi, uygun revizyonlar geçirerek bölge bütünündeki üst örtülere uygulanması hedeflenmektedir.

Böylece büyük müdahaleden küçük müdahaleye giden bir sistem ile günlük yaşamı en az şekilde etkileyecek bir etaplama planlanmıştır.

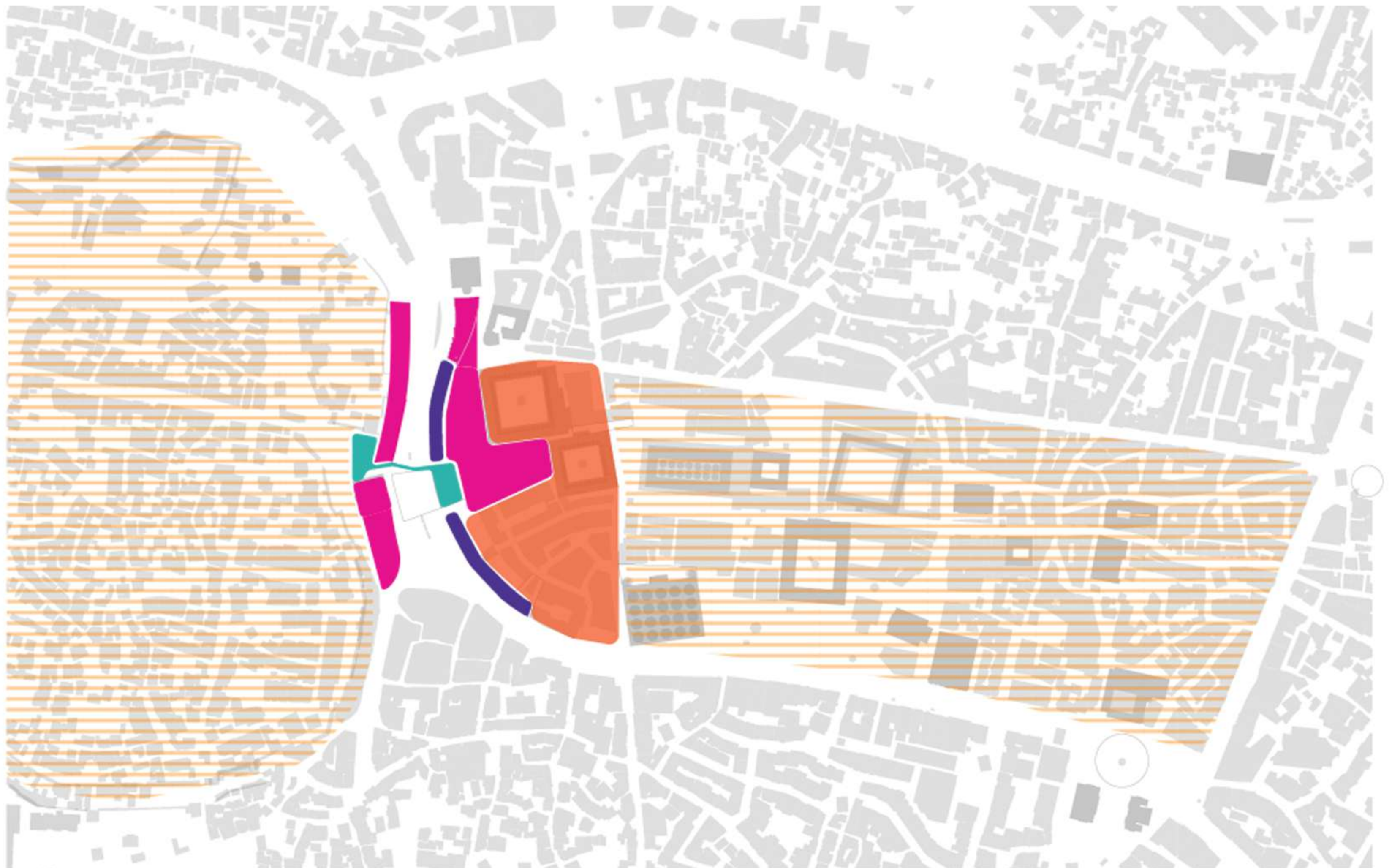
b.İMAR PLANI NOTLARI

Kamulaştırma sınırı içinde yıkımı başlayan parsellerdeki müdahaleler:

Kat yüksekliğinin Cemal Nadir Caddesi boyunca maksimum 8 m olarak verilmesi ile mevcuttaki 7-8 katlı yapıların yarattığı duvar etkisi ve yapı yoğunluğu azaltılmıştır. Yalnızca Merkez Bankası parseli yerine öngörülen Koza Kültür Merkezi yapısı, eski Merkez Bankasının gabarisini ve kat yüksekliğini koruyarak 16 m olarak belirlenmiş ve cephede algılanırlığı artırılmıştır.

Cemal Nadir Caddesi boyunca konut +ticaret olarak bulunan binaların yerine ticaret işlevi önerilmesi ile cadde boyunca "Ticaret" fonksiyonlu alan oluşturulmuştur.

Tarihi Kentsel Sit alanının imar planında bulunmayan ve sonradan eklendiği tespit edilen eklerden arındırılması ile mevcuttaki imar planında belirtilen 6,50m. maksimum kat yüksekliği yapılaşma koşullarının uygulanmasının önü açılmıştır.

5. etap

4. etap

3. etap

2. etap

1. etap

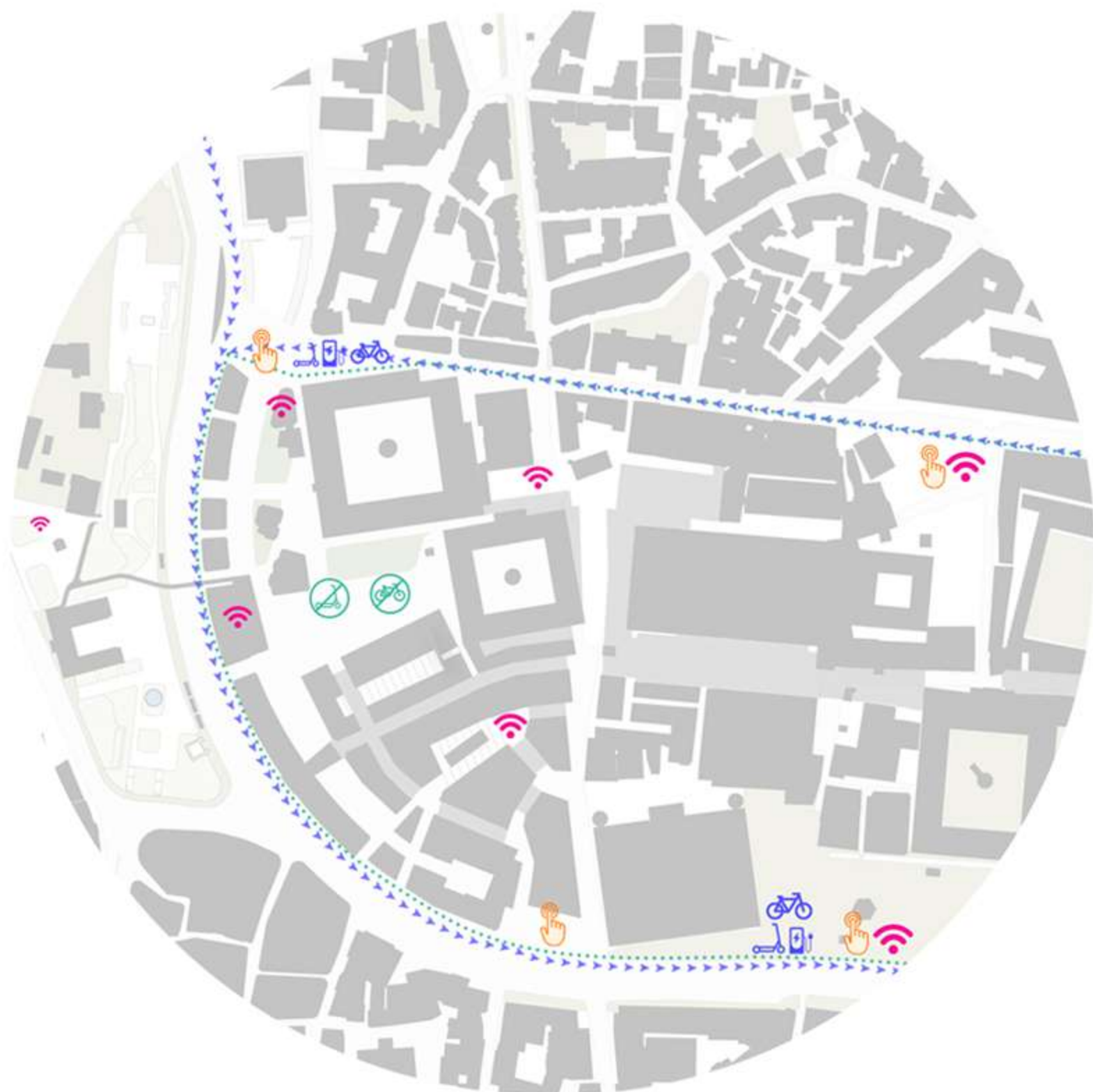
07.

TEMEL TASARIM İLKELERİ

a.KULLANICI ODAKLI TASARIM

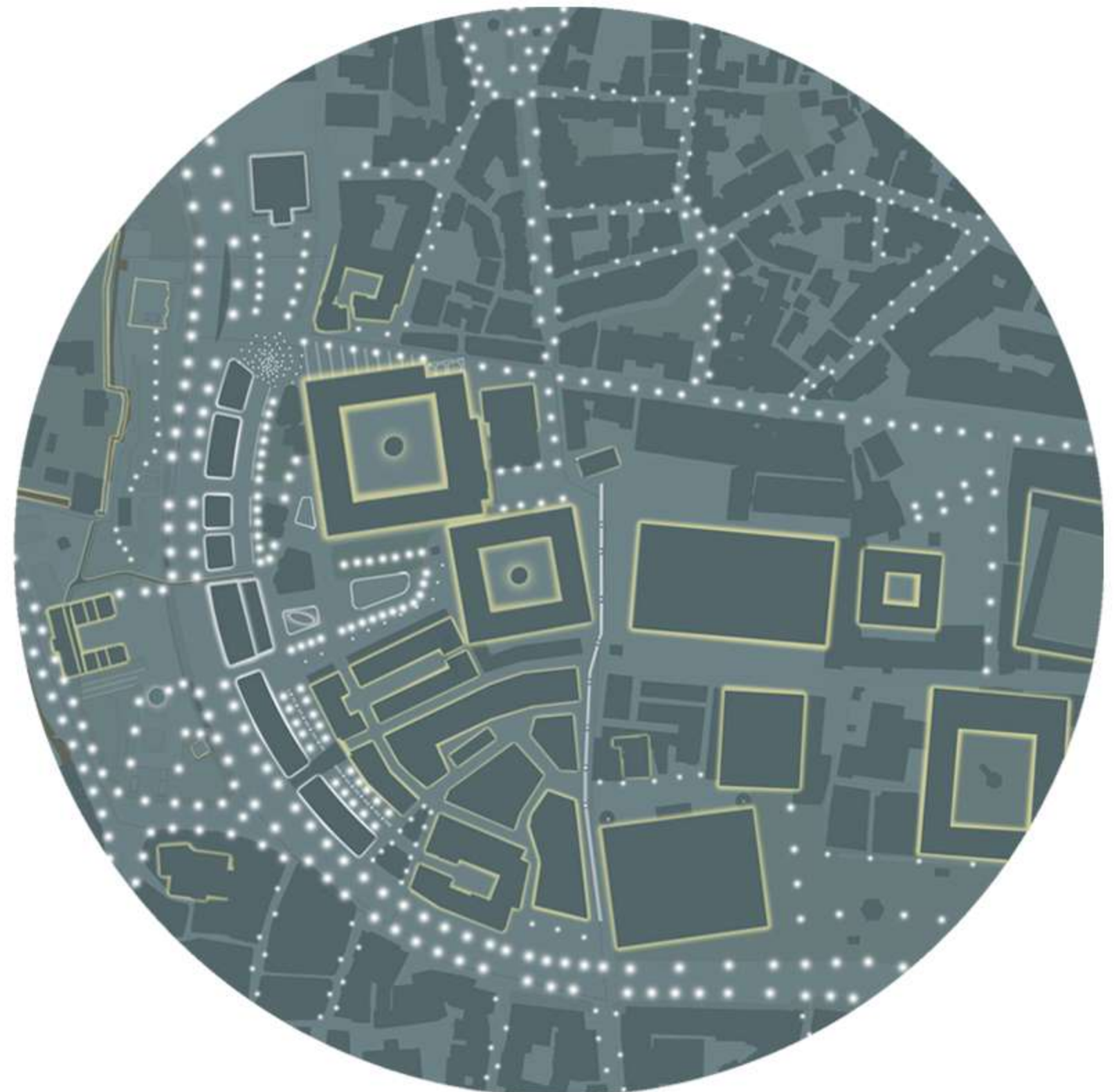
Günümüz şehirlerinin özellikle kent merkezi ve meydanlarında teknolojinin kullanımı gitgide artmaktadır. Tarihi ve aynı zamanda turistik bir bölge olmasından dolayı Bursa Hanlar Bölgesi bu konuda özel bir hassasiyetle yaklaşılması gereken bir bölgedir. İnternetin temel ihtiyaç sayıldığı çağımızda bölgeye eklenecek Wi-fi noktalarının bu ihtiyacı karşılaması hedeflenmiştir. Bölgedeki alt meydanlara interaktif panolar eklenerek alan tanıtımı, medya paylaşımı, dijital sanat yerleştirmeleri gibi fonksiyonlara zemin oluşturulması öngörülmüştür. Bununla birlikte kullanıcının katılımına dönüşmesi hedeflenmektedir.

KULLANICI ODAKLI TASARIM KRİTERLERİ:		 wifi erişim noktası	 bisiklet rotası
 bisikletsiz alan	 bisiklet parkı	 bisiklet ve scooter giremeyen alan	
 scootersiz alan	 scooter park ve şarj istasyonu	 interaktif pano	

c.AYDINLATMA ve GÜVENLİK

Kentin bileşenlerini günün her zamanında görünür kılmak; kültür, sanat ve tarihin bir yansıması olan gece yaşamını desteklemek amaçlanmıştır. Tarihi yapıların çeperlerinde zemine gömülü aydınlatma elemanlarıyla birlikte hem gündüz tarihi sınırlar tanımlı hale getirilecek hem de geceleri sirkülasyon ve diğer akışlar desteklenip tarihi yapılar yoğun dokunun içinde algılanabilir olacaktır. Zemine gömülü diğer aydınlatma elemanları ise güneş panelli olup kendi enerjisiyle aydınlanacaktır. Proje alanı ve çeperine homojen olarak dağıtılmaya çalışılan aydınlatma elemanları aynı zamanda bölgedeki gece güvenliğini de sağlamayı hedeflemiştir. Böylece tarihi bölge günün her saatinde konforlu bir deneyim sunmaktadır.

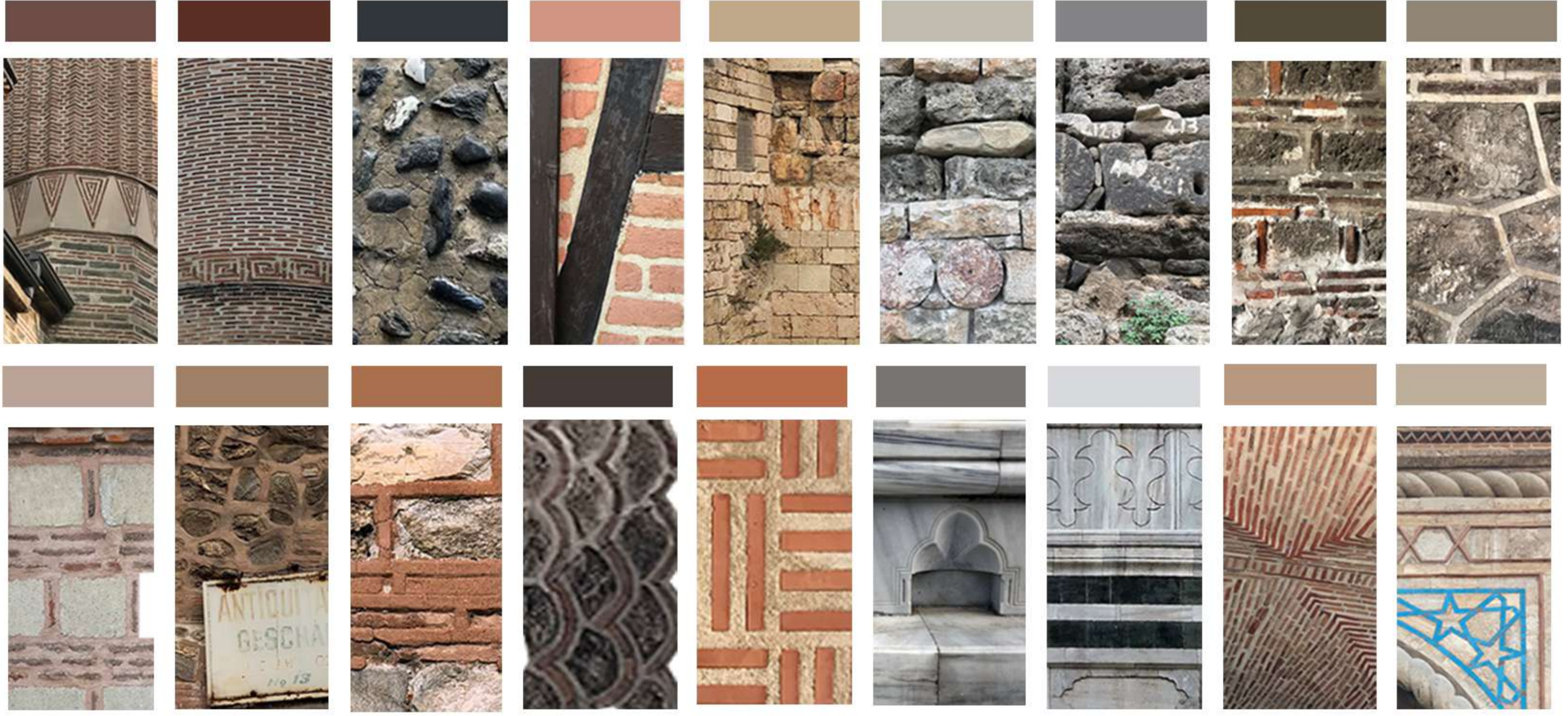

AYDINLATMA PLANI:	
	zemine gömülü yapı aydınlatması

b.ERİŞİLEBİLİRLİK

- Alanda engelsiz tasarım yaklaşımı benimsenmiş ve sınırlayıcı kot farklarının erişilebilir hale getirilmesi hedeflenmiştir. Alandaki eğimden kaynaklı olarak bazı noktalarda merdiven çözümleri dışında bir çözüm üretilememektedir fakat bu tip durumlarda dahi iki kot arasındaki geçiş en kısa noktadan bir rampa çözümü ile bağlanmış ve engellilerin de diğer tüm bireyler gibi alanı tam olarak kullanabilmeleri hedeflenmiştir.
- Meydanın bütünü topoğrafyanın izin verdiği ölçüde eğim farkı, konforlu ve engelsiz kullanım sağlayacak şekilde kotlarla çözülmüştür.

MEVCUT DOKULAR

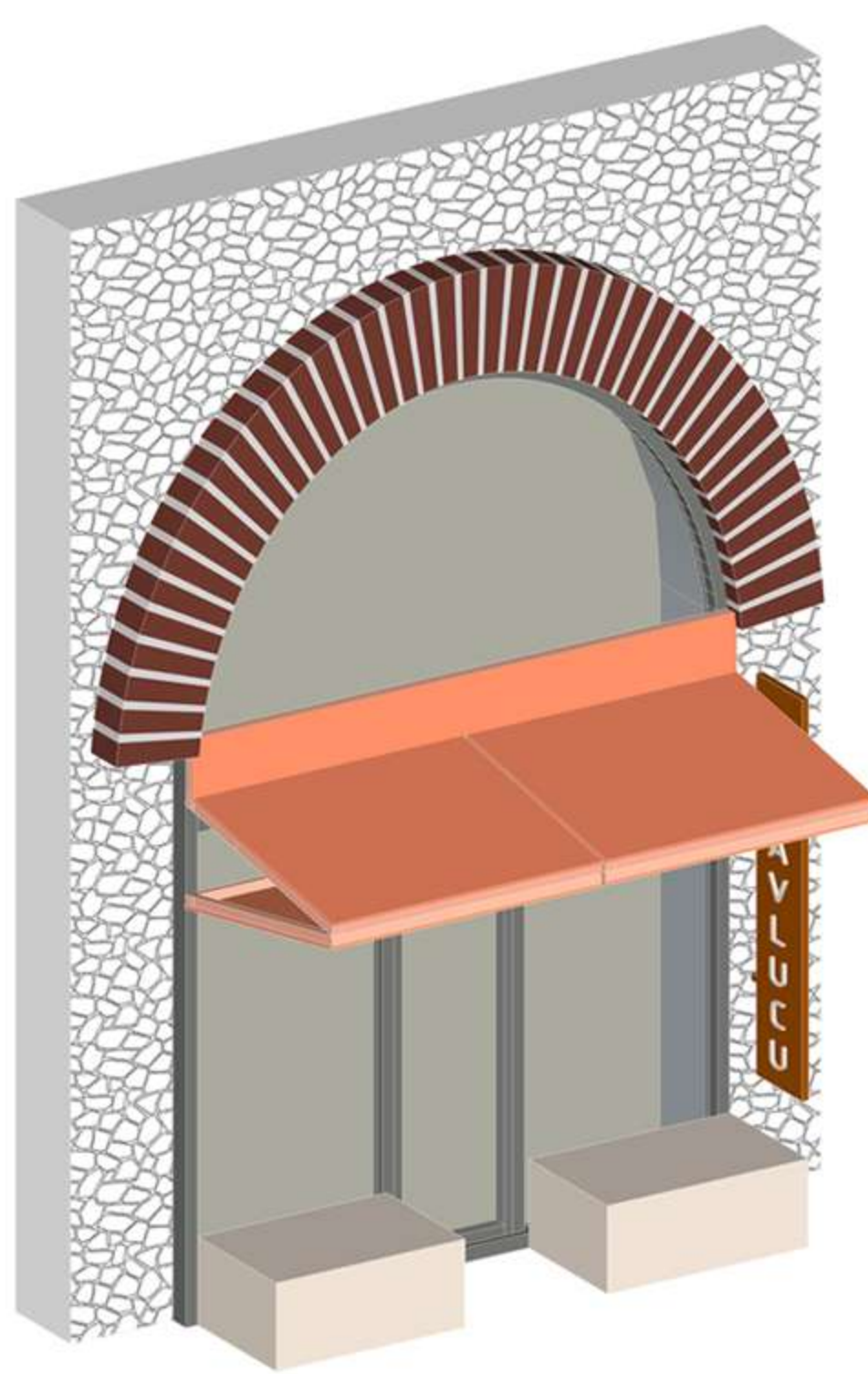
d.KENT DOKULARI

Hanlar Bölgesi Bursa'nın belleğinden özgün dokuları günümüze kadar taşımış özel bir bölgedir. Bu yüzden alana büyük bir hassasiyetle yaklaşılması gerekmektedir. Alandaki hemen her farklı doku, malzeme, dizilim incelenip belgelenmiştir. Eskinin ustalığı ve özeni bu dokularda görülebilir. Tuğla, taş, tuğla+taş almaşık dizilim, mermer gibi dokular öne çıkmaktadır. Bu çerçevede tasarımdaki yeni dokuların eskiye referanslı olması önemsenmiştir. Bu yüzden Koza Kültür Merkezi'nde traverten taşı, zeminde doğal taş, sıra dükkanlarda tuğla gibi malzemeler daha nötr dizilimlerle uygulanarak dokuyla uyumlu ve saygılı biçimde ele alınmıştır. Böylece, yalnızca bu bölgeye özgü kararlar almak hedeflenmiştir.

Kent mobilyaları, kent aktörlerinin ortak kullanım mekânlarında, kentsel fonksiyonları ve ihtiyaçları karşılamanın yanında kente çağdaş ve estetik bir görünüm kazandırmayı da amaçlamaktadır. Kamusal kent mekanları içerisinde ise birleştirici ve kimi zaman da karşılaştırmacı birer kent unsuru olma niteliğine de sahiptir. Bu tanımlardan yola çıkılarak kentlilerin karşılaşma, durma, duraklama, geçiş mekanlarına yerinde incelenen dokular ışığında, dokuya uyumlu malzemeler ile kent mobilyaları; özgünleştirilmiş kentsel donatılar tasarlanmıştır.

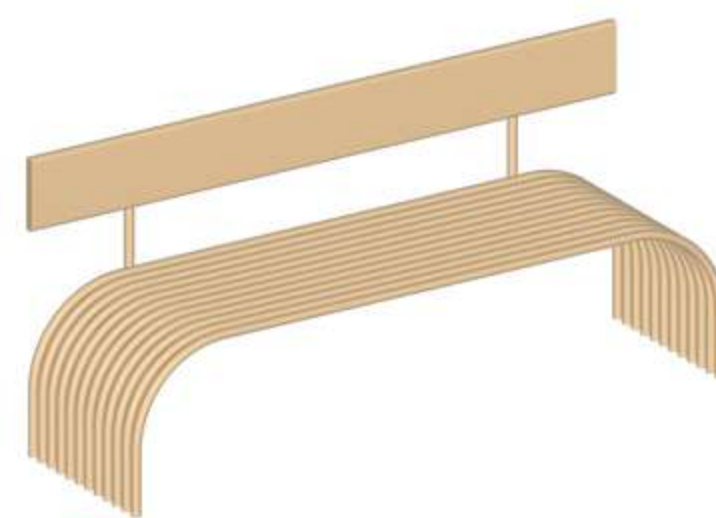
T2 TARİHİ BİNA
BİLGİLENDİRME
TABELASI (corten)

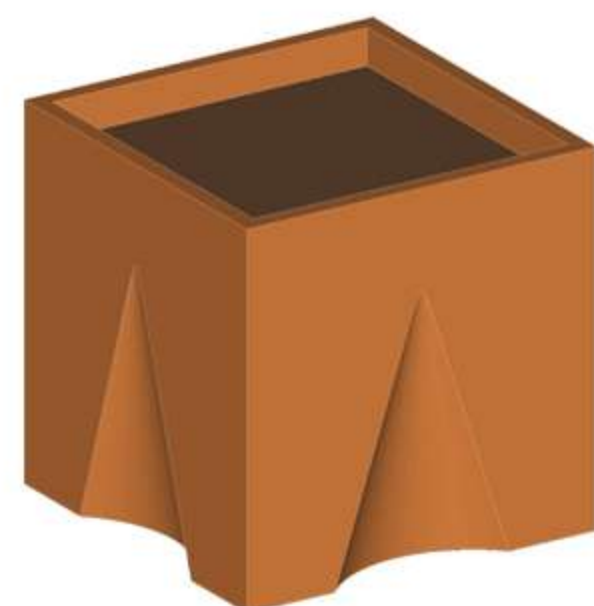
T3 ÇARŞI İÇİ DÜŞEY TABELA (corten)

B1 SIRTLIKSIZ BANK (ahşap)

B2 SIRTLIKLİ BANK (ahşap)

S SAKSI (corten)

B3 AĞAÇ ETRAFI BANK (beton)

B4 AĞAÇ ETRAFI BANK (beton)

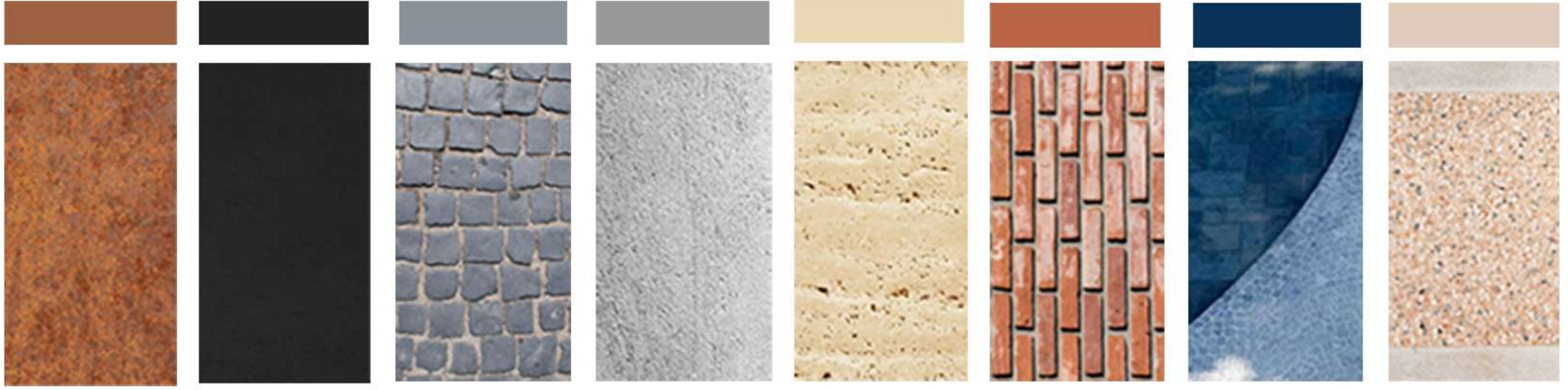

B5 AĞAÇ ETRAFI BANK (beton)

A1 YAYA AYDINLATMASI
(beton)

ÖNERİ DOKULAR

e.SU ÖĞELERİ

Bursa'nın belleğinde su öyle bir önem taşır ki, kentin simgesi ve en birleştirici öğesi olan Ulu Cami içinde bile su öğesi bulunmaktadır. Bursa çoğu kaynakta, su sesinin durmadığı, akan suları ve çeşmeleri ile tanımlanır. Evliya Çelebi "...Velhasıl Bursa sudan ibarettir." diyerek geçmişte suyun ne kadar ön planda olduğunu bize anlatır. Bursa'nın su kültürü tasarım kriterleri şekillenirken yadsınamayacak kadar önemli boyuttadır. Bu yüzden yaratılan kentsel kamusal boşlukta çeşitli su öğeleri farklı vurgular yapmak üzere kullanılmıştır. Örneğin odak alanında bulunan Pirinç Han önündeki anıt çınar, altındaki su öğesi ile ön plana çıkarılıp, Bursa'nın kültüründeki en önemli iki imgeyi birleştirmiştir.

Meydandaki havuz, hanların avlusundaki çeşmelere referans ile, mevsimsel olarak değişip dönüşebilen ve akan suyu temsil eden bir su öğesidir. Bu birleştirici zemin bir çocuğun oyun alanından, bir kuşun serinleme durağına kadar farklı anlamlar ifade edebilir. Koza Kültür Merkezi'nin ipek böcekçiliği mirasını yansıtmaya amacıyla soyutlanan cam kozasının altındaki su öğesi ise bu heykelsi strüktüre kaide oluşturur.

BD BİSİKLET PARK ve ELEKTRİKLİ ARAÇ ŞARJ İSTASYONU (corten)

D OTOBÜS VE TRAMVAY DURAKLARI (oturma: beton direkler: corten)

A2 YAYA AYDINLATMASI 5m (paslanmaz çelik)

A3 ARAÇ AYDINLATMASI 12m (paslanmaz çelik)

P1 İNTERAKTİF PANO (corten + led ekran)

T1 SIRA DÜKKAN TABELALARI (alüminyum-siyah)

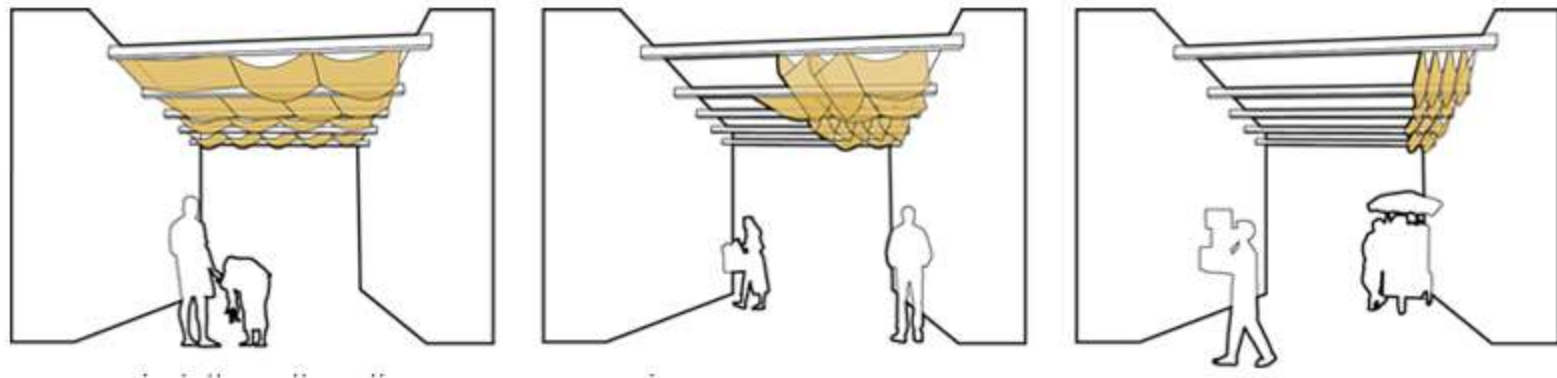
P2 SAAT KULESİ ve İNTERAKTİF PANO (corten + led ekran)

f.REFERANS: BİÇİM, ÖLÇEK ve ORANLAR

- Ulu Çarşı (Ertuş Çarşısı) Üst Örtüsü Çarşı yapılarının üzerine taşarak Özellikle UNESCO Kültür Mirası Kent Merkezleri incelendiğinde tarihi sokak izlerini okunmaz hale getirmektedir. Yalnızca insan kotundan değil Tophane kotundan da algılanan tarihi çarşının üst örtüsü daha geçirgen ve mevsimlere göre dönüşebilen ETFE malzemeli modüler elemanlarla daha tanımlı hale getirilmiştir. Eskinin aksine üst örtü çarşının üzerine taşmayıp saçak kotundan 1 m aşağıda bulunarak tarihi izleri okutma hedefindedir. Böylece tarihi çarşı izleri görünür kılınacaktır.

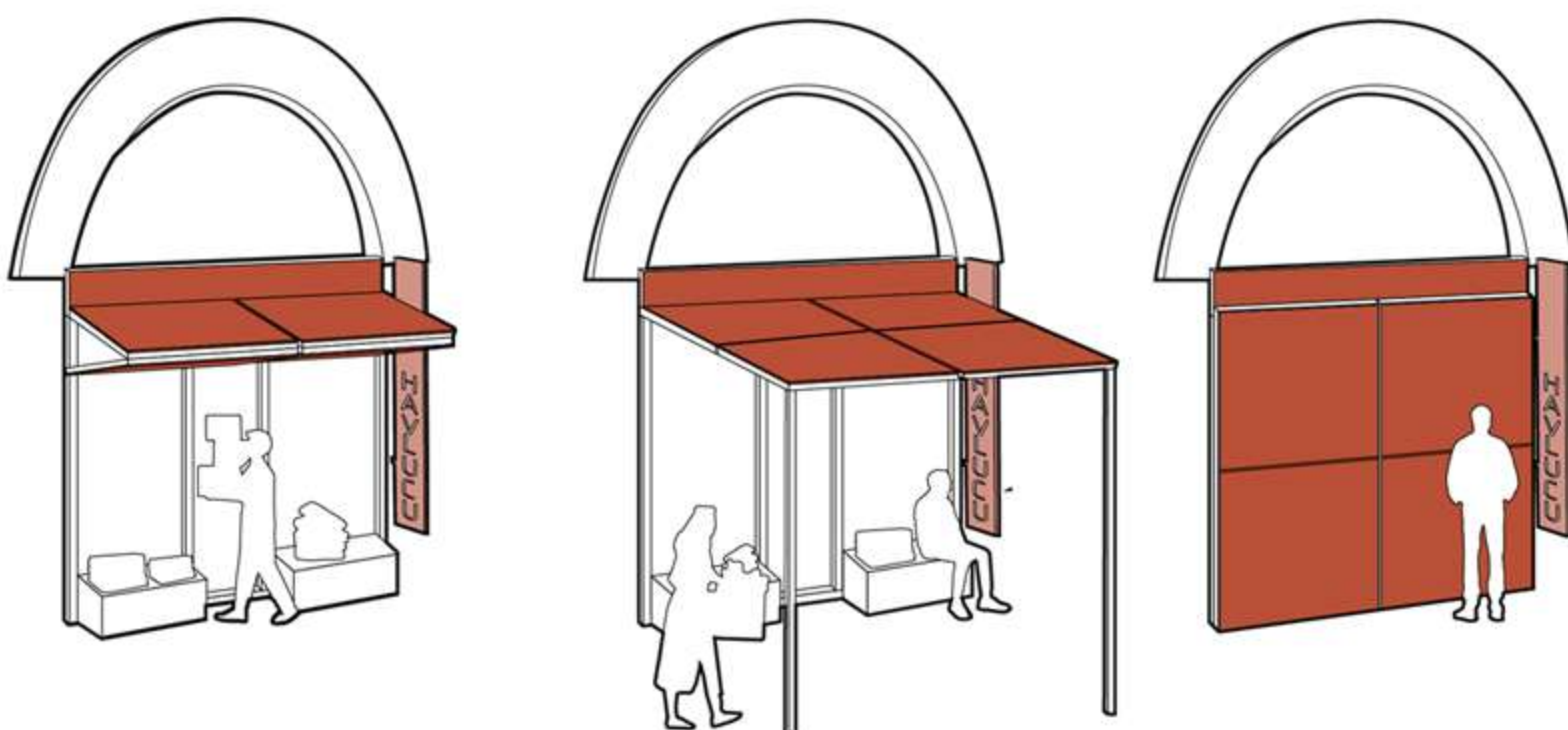
ÇARŞI İÇİ ÜST ÖRTÜ KULLANIM DİYAGRAMI

- Çarşı'nın referans fotoğraflarından yola çıkan bir kepenk sistemi önerilmiştir. Geçmişte hem güvenlik hem de gölgelik amacıyla kullanılan bu sistem güncellenerek Çarşı kapılarına eklenmiştir.

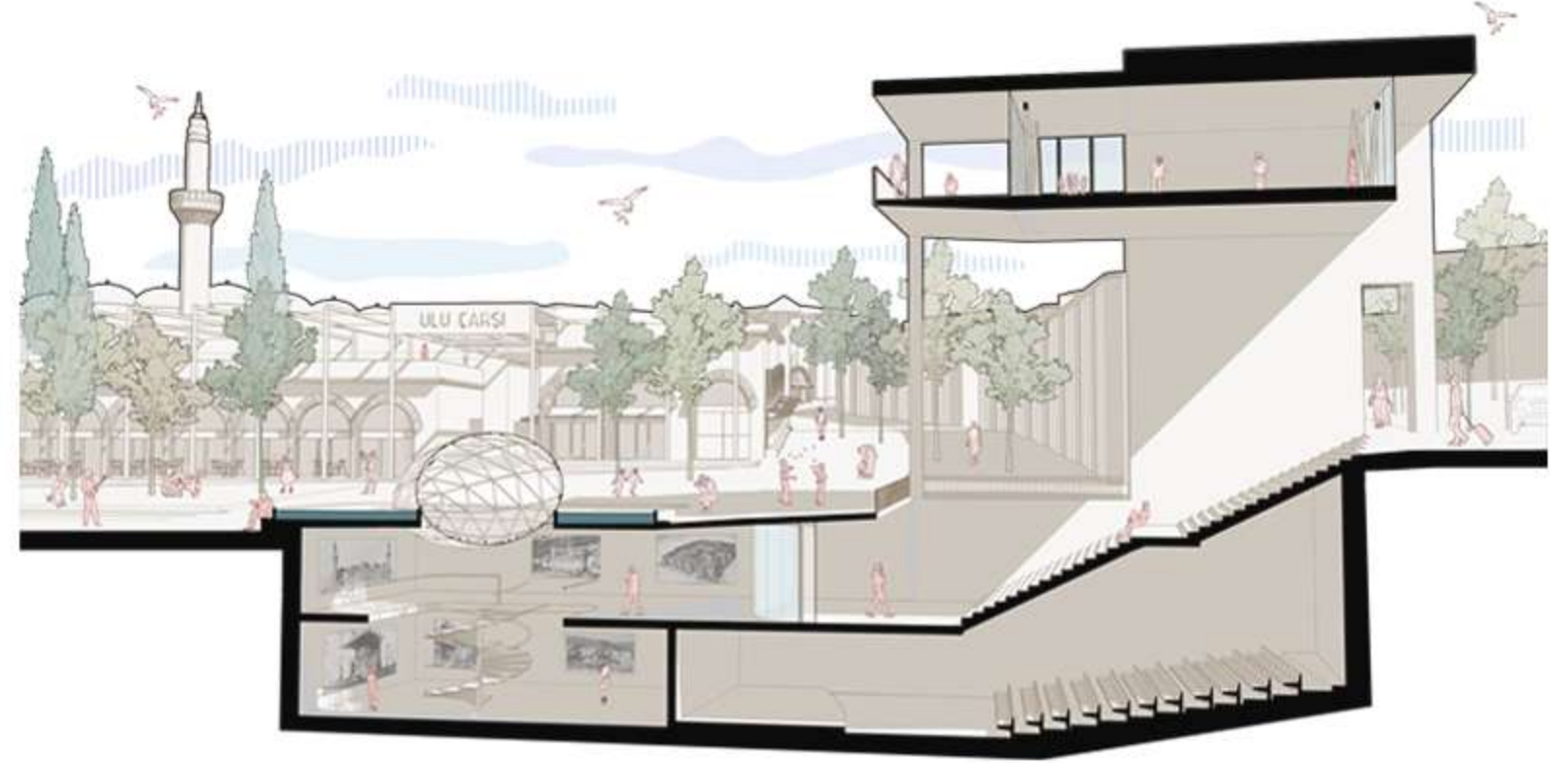
ÇARŞI KEPENK REFERANS FOTOĞRAFI (1894)

- Bursa çarşılarında tarih boyunca üretim dükkan sınırları içerisinde iken ürünler dükkanların önünde sergilenmektedir. Ancak günümüzde kaybolmaya yüz tutmuş üretim odaklı ticaretle birlikte bu durum kontrolsüz bir hal almıştır. Hem bu kültürü korumak hem de kontrol altına almak adına her dükkanın önüne aynı ölçülerde stantlar yerleştirilmesi önerilmiştir. Bu sayede sokaklar kamusallığını, çarşılar da canlılığını koruyacaktır.

ÇARŞI KEPENK VE STAND ÖNERİSİ

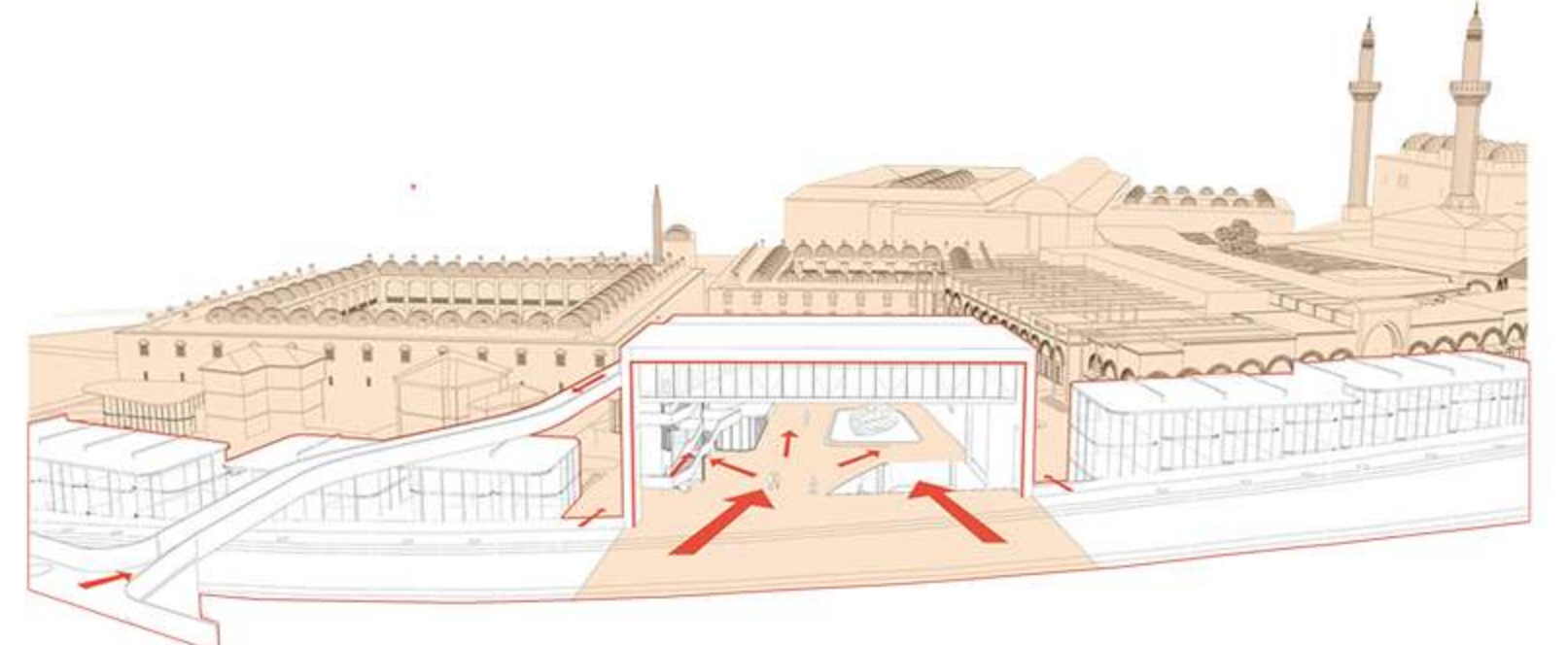
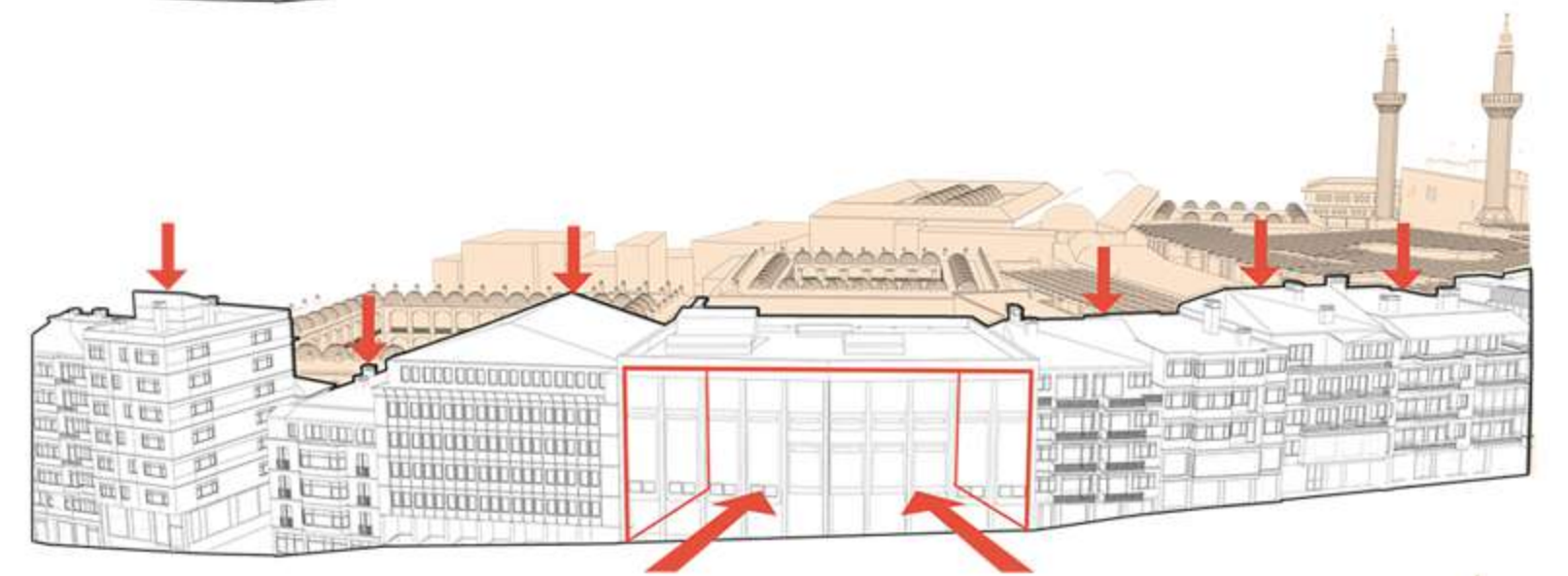
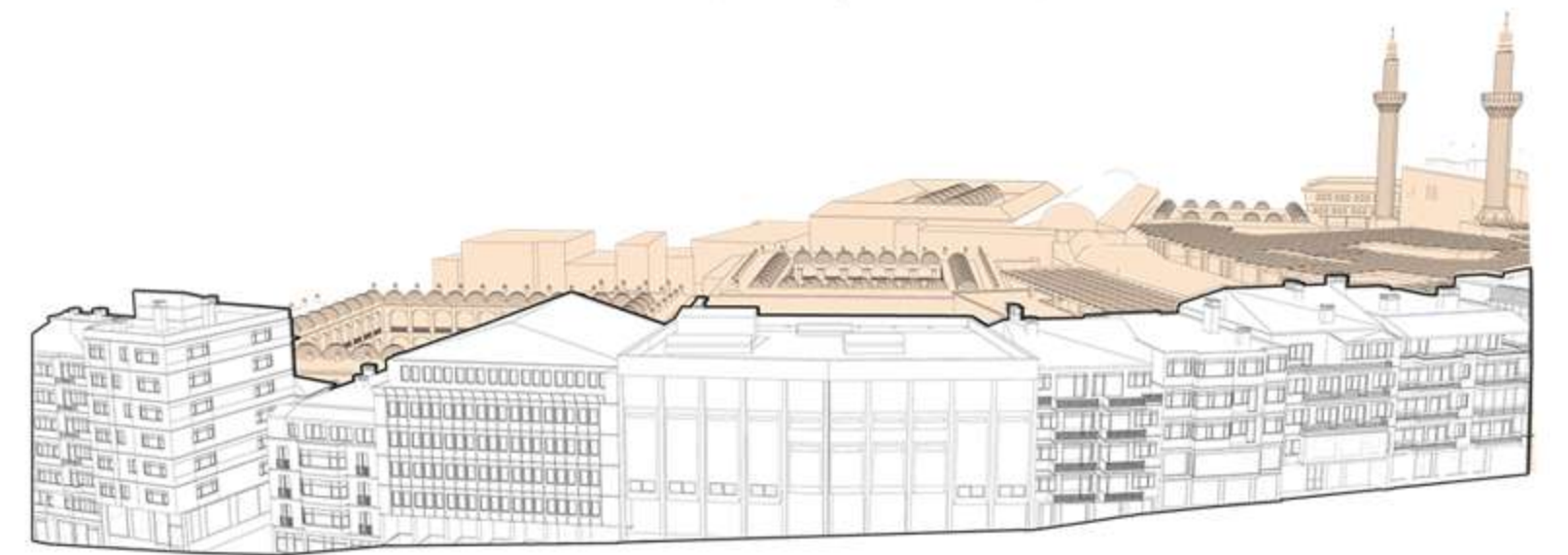
- Kamulaştırma sırasında yapısal yetersizlikleri dolayısıyla yıkılan Merkez Bankası'nın yerine önerilen Koza Kültür Merkezi onunla aynı ölçeği ve oranı sağlayan bir kapı ve çerçeve niteliğindedir. Sinematografik Vistalarıyla hem odak noktası olan hem de içinde bulunduğu takdirde vistaları odak haline getiren Kültür Merkezi açıklığı, kaybolan modern mimarlık mirası ögesi hakkında da ipuçları verir.

KOZA KÜLTÜR MERKEZİ KESİT PERSPEKTİF

- Cemal Nadir Caddesi boyunca önerilen sıra dükkanlar boyutları itibarıyla hanların iç oda oranlarına yakın bir orandadır. Ölçeği insan ölçeğinde ve alanda korunması gereken tescilli yapıların önüne geçmeyecek biçimdedir. Dükkanların yer yer boşluk vermesi ve kendi şeffaflığıyla ardındaki tarihi okunur hale getirir.

- Kadim dünyanın en önemli mimari kriterlerinden olan modülerlik alan bütününde ele alınmıştır. Dükkanlar ve arkadlar, üst örtü elemanları ve dikmeleri bu modülerlik sistemi içinde planlanmıştır.

CEMAL NADİR AKSİNİN ARKASINDAKİ TARİHİ YAPILARI GÖRÜNÜR KILACAK ŞEKİLDE YENİDEN DÜZENLEMESİ

AZİZ İOANNES THEOLOGOS KİLİSESİ (1905)

- Zafer Meydan'ının karşı kaldırımında bulunan ancak çoğu kentli tarafından varlığı dahi bilinmeyen Aziz İoannes Theologos Kilisesi kalıntılarının Kilise Meydanı olarak değerlendirilip niteliksiz sundurma gibi eklerinden arınarak görünür kılınması ve tarihinin aktarılması önemsenmiştir.
- Çarşıbaşı iç yollarının genişlik ve konumları Eski Hava Fotoğrafları ve Suphi Bey Haritası gibi veriler ışığında düzenlenmiştir. Böylece alanda kalan üç ahşap tescilli yapı yanan/yok olan tarihi sokaklardan en azından birini kentlinin belleğine geri kazandıracaktır.
- Esir Dede Türbesi mevcut durumda okunamaz halde kendine göre gabarisi fazla binalarla çevrelenmiş durumdadır. Projede ise türbe görünür kılınmış ve türbeye giden yol ile peyzaj düzenlemesi sayesinde odaklardan biri haline gelmiştir.
- Kapan Han'ın aslına uygun olmayan eklentilerden arındırılıp, Cemal Nadir Caddesi cephesinden algılanmayan tarihinin okunabilir hale getirmek üzere, restore edilmesi, önerilmektedir.
- Vaiziye Medresesi'nin niteliksiz eklentilerinden arındırılması, özüne uygun hale getirilmesi planlanmıştır.

Sonuç olarak tüm bu tasarım kararları; sadece Hanlar Bölgesi'ne özgü, tarihi referans alan aynı zamanda ona saygıyla yaklaşan, kaybolan değerleri kente geri kazandıran ya da onlar hakkında ipuçları veren bütüncül bir yaklaşımla alınmıştır.

ALGI HARİTASI

ÇARŞI KAPI

Eski Merkez Bankası garajında yer alan "Kentsel Hafıza Kapısı" olarak Koza Kültür Merkezinin tanımlayıcı ve tamamlayıcı boşluğu ve üst kattaki karşılıklı olan köprü ile entegre olarak "Tarihi Hanlar Bölgesi" ile "Sur İçi Bölgesi"ni birbirine bağlayan kenti içi "Tarihi Ömurg" doğrultüsüne kavuşturulmaktadır. Bu ömurg Bursa kenti için sembol rotalardan birini oluşturacaktır.

Yaşam kapıdan tek ve ayrı bir varoluşun sınırlamasından tüm olanyönerin sınırsızlığına doğru dışarıya çıkar" (Simmel, 2013)

Kent duvarları var olduğu ve var olmaya devam ettiği kentlerin sınırlarını tanımlayan aynı zamanda kültürel ve tarihi birikimin taşıyıcısı niteliğinde olan kent dokusunun önemli öğelerinden biridir. Kent kapıları, giriş ve çıkış noktaları olarak sadece insanların gelip geçtiği bir açıklık olmaktan öte insanın var olduğu alan ve bu alan dışında kalan her şeyle bağ kurması ile birleştirici bir temsile sahiptir. İmgesel değeri, zamanla taşıdığı tarihi birikimin ve kolektif hafızanın taşıyıcısı, yansıtıcısı ve koruyucusudur. Bu bağlamda öneri, "Kapı"nın yaşam dinamiklerinin birliğini ve devamlılığını nasıl ayırdığı ve nasıl birleştirdiği konularını tartışmaya açmaktadır.

Kent duvarlarının "sınır" olarak görülmesine karşın kapılar, çizgilerin ayırdığı mekânsal ayrılığın aşıldığı, her an bu sınırlıktan özgürlüğe adım atma olasılığının var olduğu mekânlardır. Kapı, yaşanan an içinde algılanan somut bir nesne, bir sınır noktası imgesi olmaktan öte insanın var olduğu alan ve bu alan dışında kalan her şeyle bağ kurması ile birleştirici bir temsile sahiptir. İmgesel değeri, zamanla taşıdığı tarihi birikimin ve kolektif hafızanın taşıyıcısı, yansıtıcısı ve koruyucusudur. Bu bağlamda öneri, "Kapı"nın yaşam dinamiklerinin birliğini ve devamlılığını nasıl ayırdığı ve nasıl birleştirdiği konularını tartışmaya açmaktadır.

BURSA'NIN 6 KAPISI ve ÇARŞI KAPI

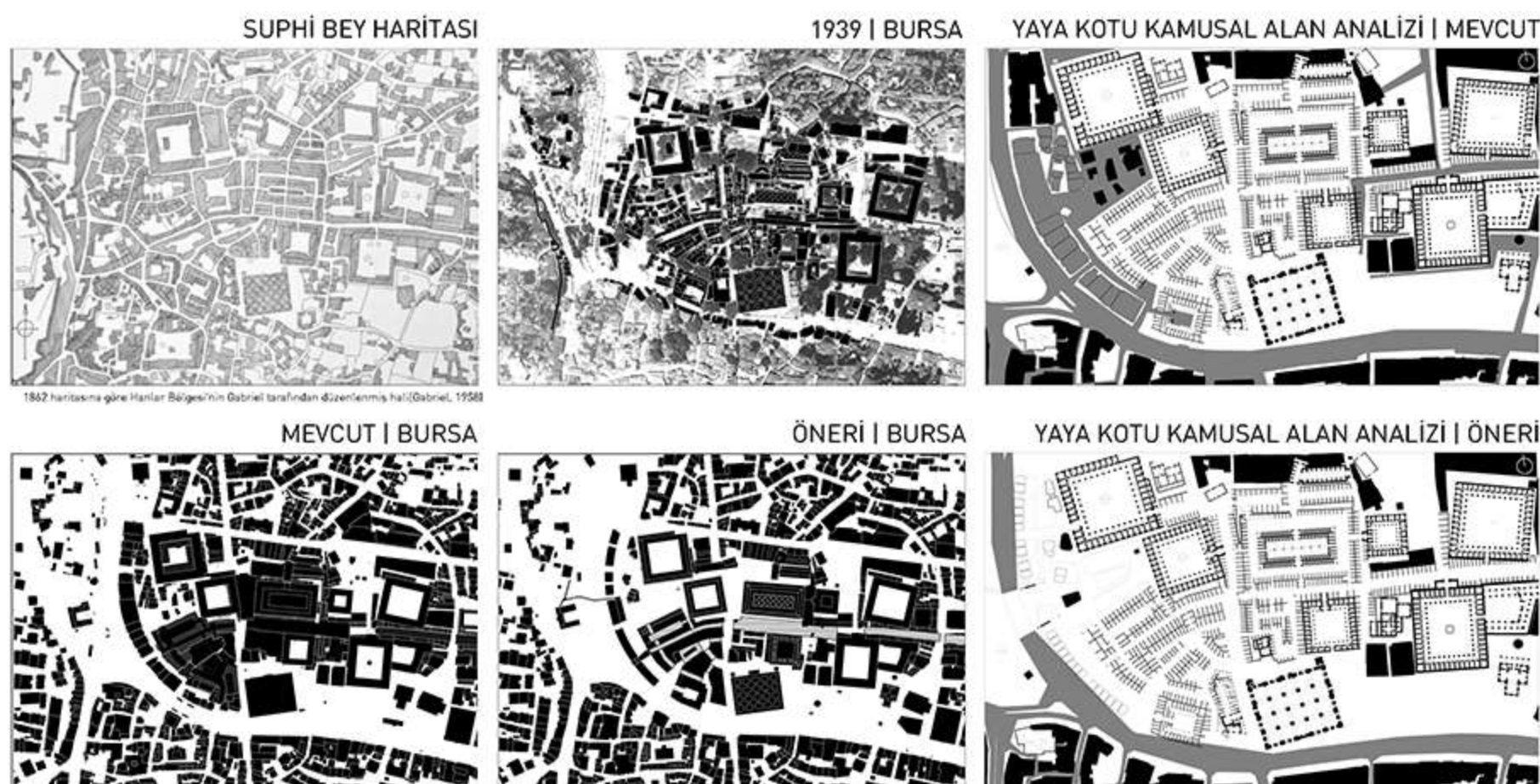
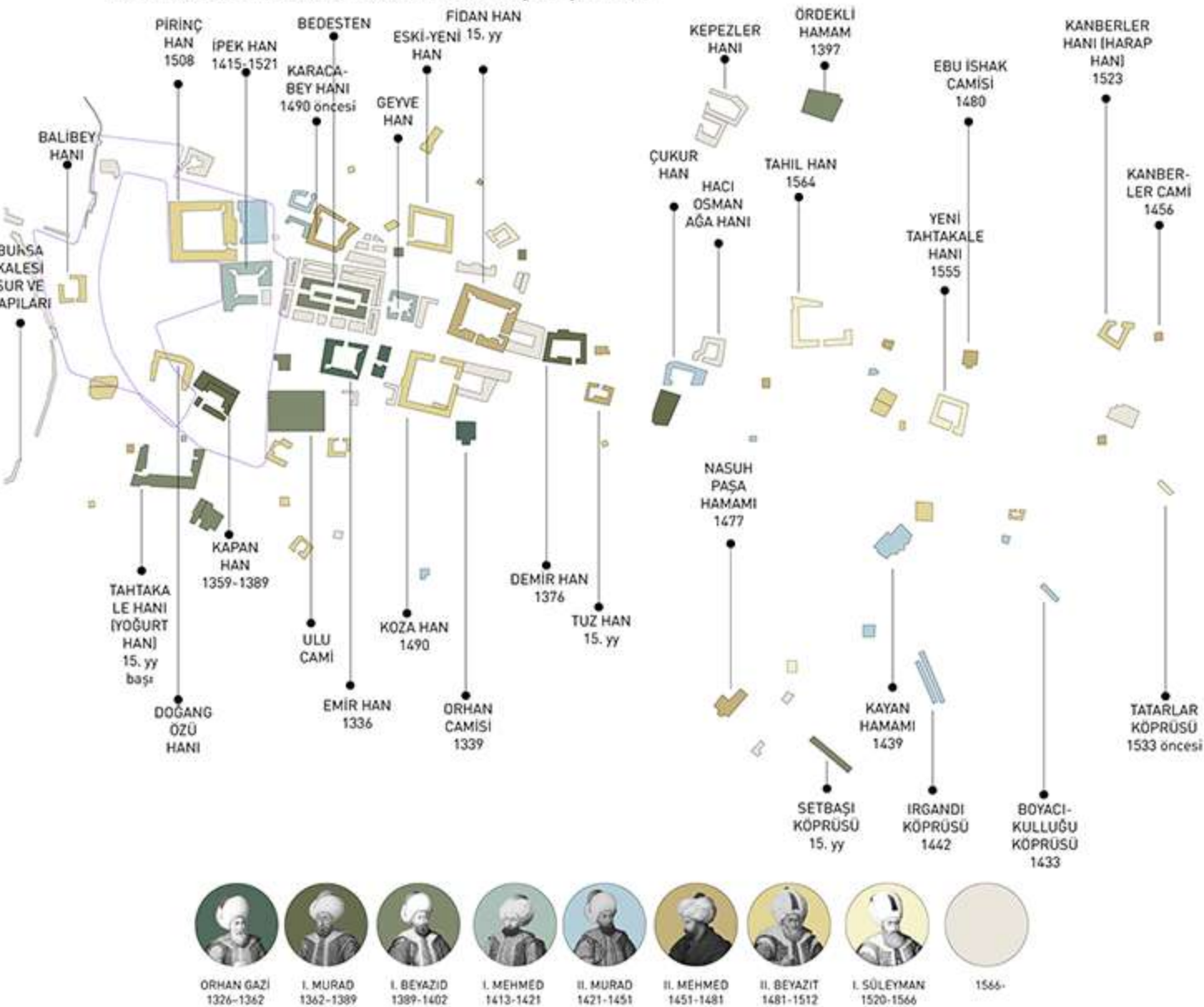

DÜNYA KENT MERKEZLERİ DOLULUK BOŞLUK KARŞILAŞTIRMASI

KENTSEL ODAKLAR

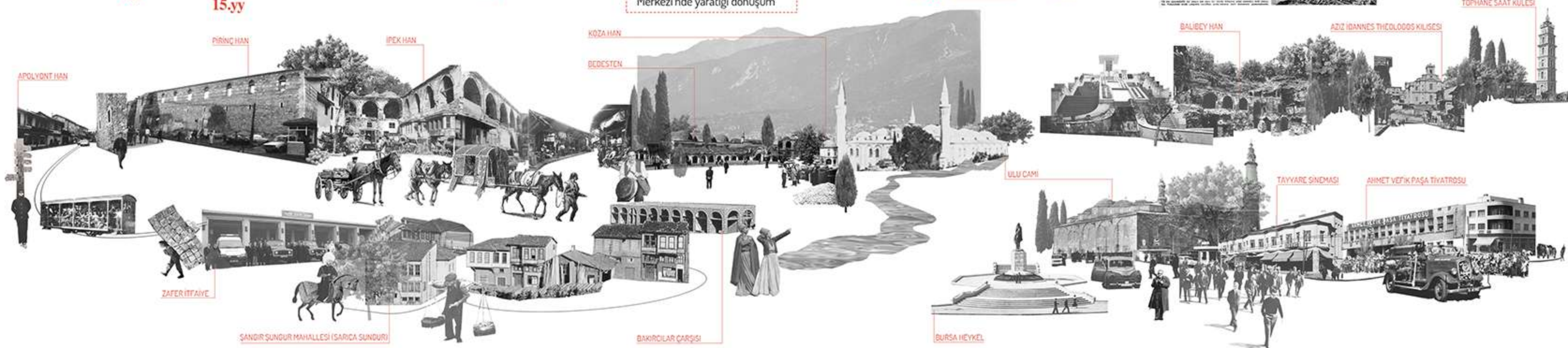

HANLAR BÖLGESİNİN TARİHSEL GELİŞİM ŞEMASI

Çarşıbaşı iç yollarının genişlik ve konumları Eski Hava Fotoğrafları ve Suphi Bey Haritası gibi veriler ışığında düzenlenmiştir. Böylece alanda kalan iç boşluk teşahhü yığılmasıyla oluşan tarihi sokaklardan anıdan birini keskinin belleğine geri kazandırılacaktır.

Cemal Nadir Caddesi boyunca önerilen sıra dukkânlar boyutları itibarıyla hanların iç oda oranlarına yakın bir orandadır. Ölçeği insan ölçeğinde ve alanda korunması gereken teşahhü yapılarını önüne geçmeyecek biçimdedir. Dukkânların yer yer boşluk vermesi ve kendi yollarıyla arındıkları tarihi okunur hale getirir.

AVRASYA YOLU ROTASI

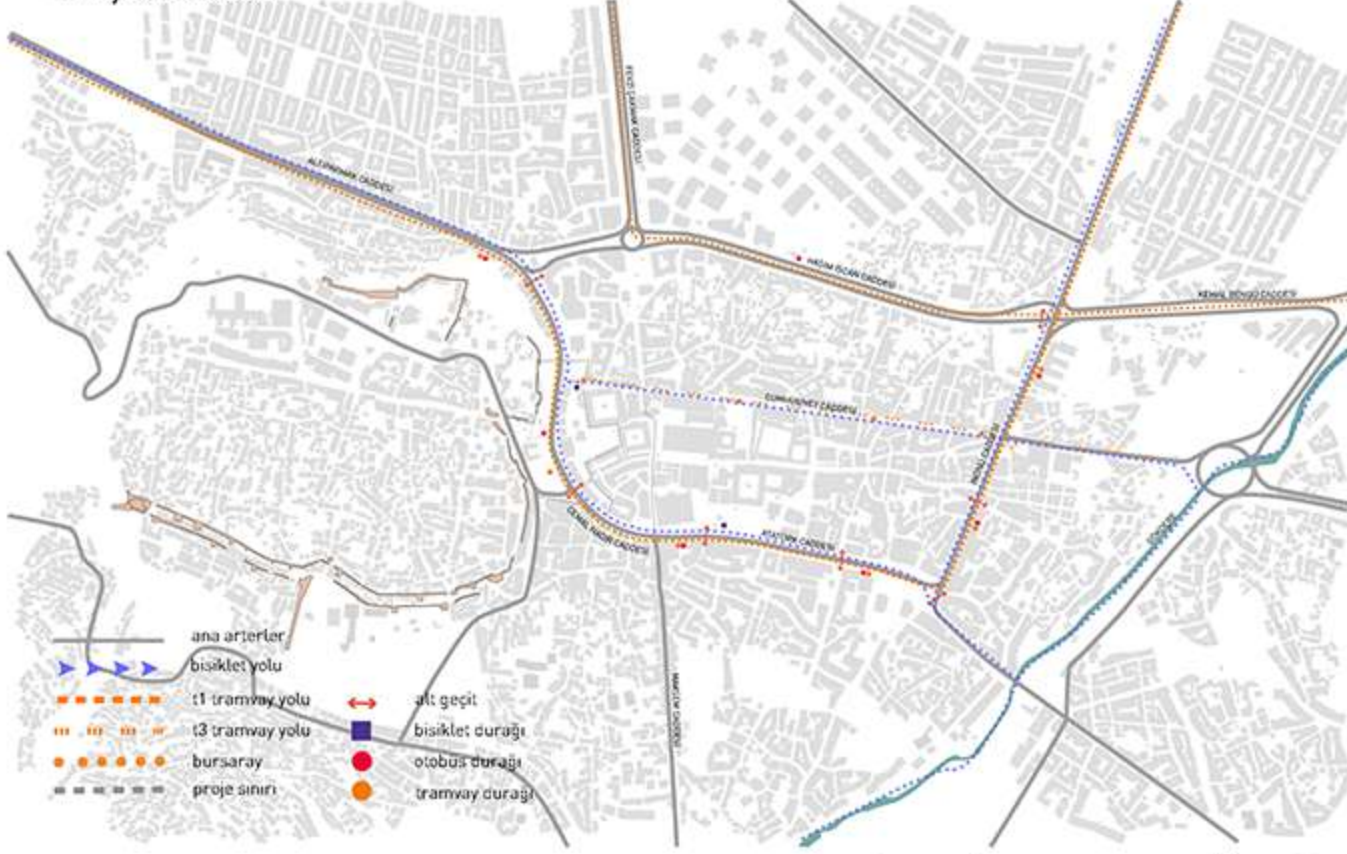
ULUSLARARASI VE KENT İÇİ ROTALAR

Osmanlı'nın uzun süre başkentliğini yapan Bursa, kenunu, tarihsel önemi ve doğası itibarıyla birçok rotanın içinde yer alma potansiyeli olan bir şehirdir. Bunlardan biri olan Avrasya Yolu, beş ülkeden geçen sınırat ötesi bir kültür rotası olarak Avrupa'ya, İtalya'dan Ülkemize bağlayan ve Bursa'dan geçen bir rotadır.

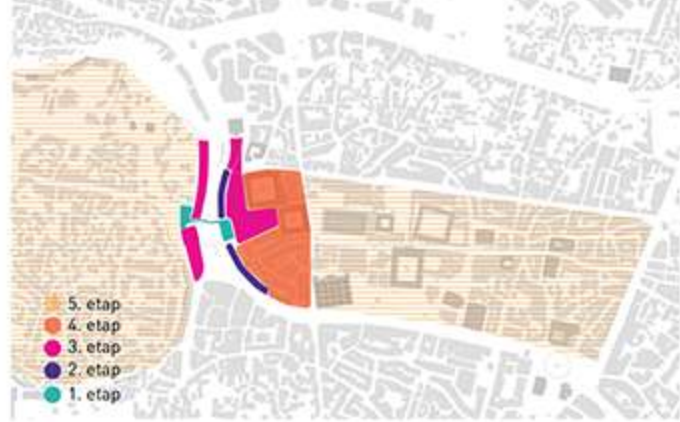
Bursa'nın kendi iç rotaları da Uluslararası Rotalar kadar önemlidir. Kadim kentin bilgisine erişmek ve onu anlamak adına bu rotalar öne çıkarılmaktadır. Tüm bu yolların düğüm noktası halinde olan Hanlar Bölgesi günlük ticari kullanım da üzerine eklenince zaman zaman karmaşa hissi veren bir duruma gelmiştir. Bunun için proje alanı tasarıma başlamadan önce bu rotalar ve yaya akışları trafikli kavranıp, problem tespiti yapılarak bölgeye gelen insanlar için farklı tipte ayrılmıştır: Turist Kafilleri, Günlük Kullanıcılar, Küçük Gruplar.

Bölgenin temel odak noktalarından olan Koca Kültür Merkezi kendi çerçevesiyle "Kentsel Hafıza Kapısı" özelliğiyle Hanlar Bölgesinin girişini, sur içi kethana bağlanan köprü ise iki dönemli (Sur içi-Bzane, Hanlar Bölgesi-Klasik Osmanlı) bağlamayı temsil etmenin yanı sıra fiziksel olarak da proje alanının en temel ulaşım noktaları olarak öne çıkmakta ve birbirlerine bağlanmak suretiyle "Tarihi Omurga" olarak adlandırılan tarih rotasını oluşturmaktadır.

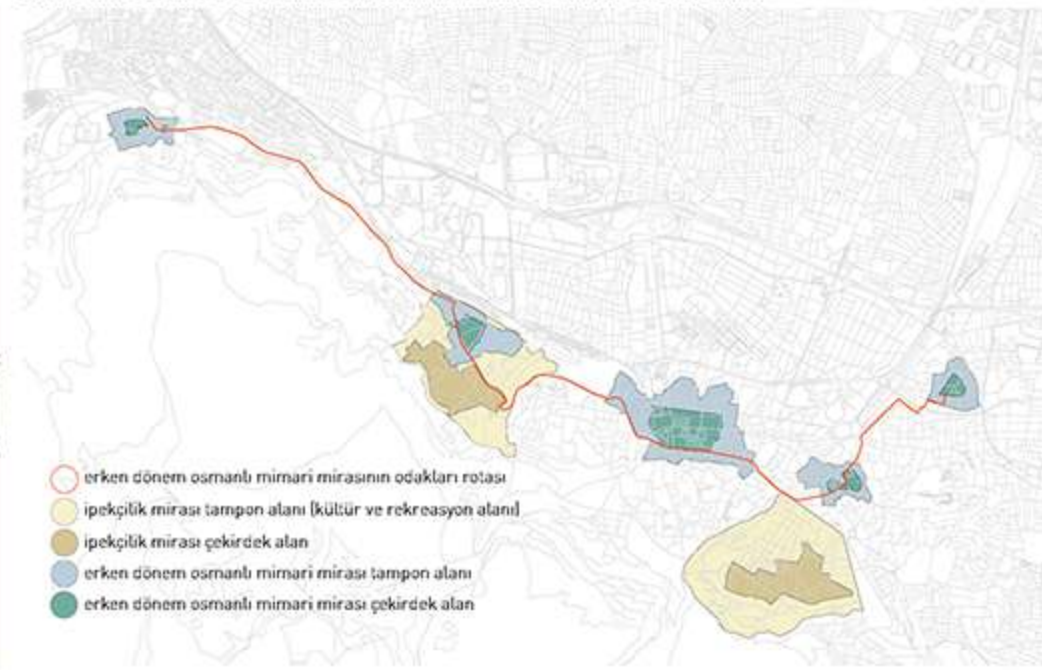
ULAŞIM ANALİZİ

ETAPLAMA ÖNERİLERİ

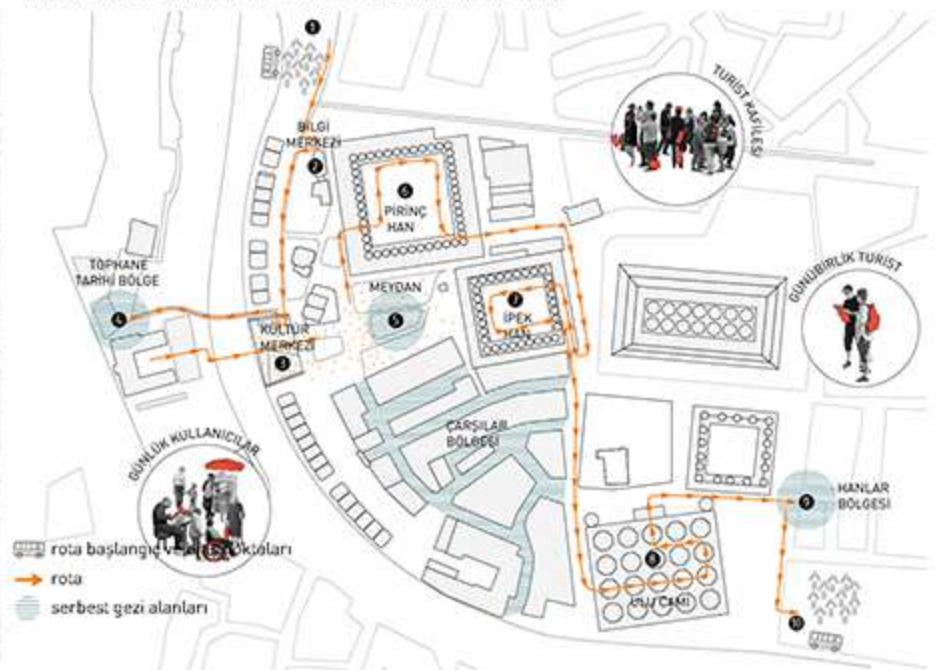

ERKEN DÖNEM OSMANLI MİMARİ MİRASININ ODAKLARI

- erken dönem osmanlı mimari mirasının odakları rotası
- ipekçilik mirası tampon alanı (kültür ve rekreasyon alanı)
- ipekçilik mirası çekirdek alanı
- erken dönem osmanlı mimari mirası tampon alanı
- erken dönem osmanlı mimari mirası çekirdek alanı

KULLANICI PROFİLLERİ VE ÖNERİ ROTA

SÜRDÜRÜLEBİLİR KENTSEL YEŞİL SİSTEM

Uludağ'ın eteklerindeki yeşil doku ile Bursa'nın kuzeyinde yer alan kırsal peyzajın kent içindeki ağ sistemi ile bütünleştirilmesi birlikte; proje alanının, Gökdere ve Nilüfer çayı yüzey suları arasında kalan bölgenin, ekolojik yapısının onarılması hedeflenmiştir. Yarışma alanı ve yakın çevresinden başlayarak büyük yeşil alan kullanımları, oluşturulan yeşil koridorlar ile bağlanarak yeşil bir ağ sistemi oluşturulmuştur.

Bu bağlamda Gökdere ve Nilüfer Çayı önemli bağlayıcı koridorlar olarak ele alınmış ve bu koridorlar üzerinden kesintisiz bir yeşil sistem akışı önerilmiştir. Tüm yeşilin birbirine bağlandığı bu ağ ile yeni bir sistem önerilmekte ve kentin sahip olduğu "Yeşil Bursa" kimliği daha da güçlendirilmektedir.

nilüfer deresi ve gökdere su havzası öneri kırsal-kentsel yeşil bağlantılar mevcut yeşiller

ORTA ÖLÇEKLİ KENTSEL YEŞİL SİSTEM (MEVCUT)

mevcut yeşil alanlar proje sınırı gökdere

ÖNERİLEN YEŞİL ALANLAR

öneri yeşil alanlar proje sınırı gökdere sürdürülebilir su yönetim kararları

YAĞMUR HENDEĞİ İÇİN ÖNERİLEN BİTKİ TÜRLERİ

ÖNERİLEN AĞAÇ TÜRLERİ

MEVCUT DOKULAR

ÖNERİLEN DOKULAR

YAYLAŞTIRILMIŞ ERIŞİLEBİLİR ALAN MEVCUT:

- binalar
- yaylaştırmış bölge
- araç yolları

YAYLAŞTIRILMIŞ ERIŞİLEBİLİR ALAN ÖNERİ:

- binalar
- yaylaştırmış bölge
- kamulaştırma sınırı
- araç yolları
- öneri yaylaştırma bölgesi

KENTSEL YEŞİL SİSTEM:

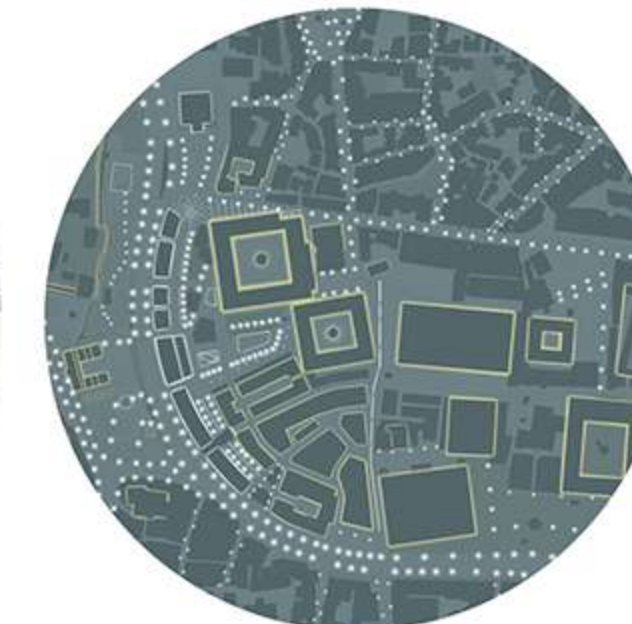
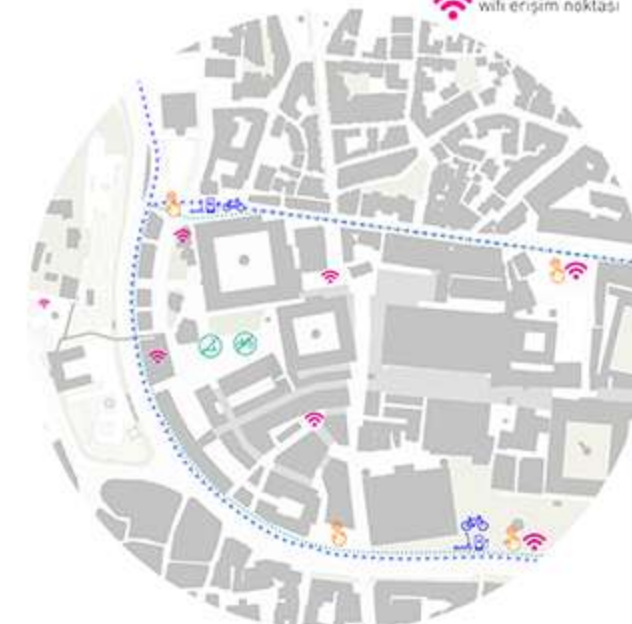
- mevcut ağaçlar
- önerilen ağaçlar
- su yönetim kararları

KULLANICI ODAKLI TASARIM KRİTERLERİ:

- bisiklet alanı
- bisiklet parku
- scotter alan
- scotter park ve şarj istasyonu
- interaktif pano
- wifi erişim noktası

AYDINLATMA PLANI:

- zeminde gömülü yapı aydınlatması

ALGI HARİTASI

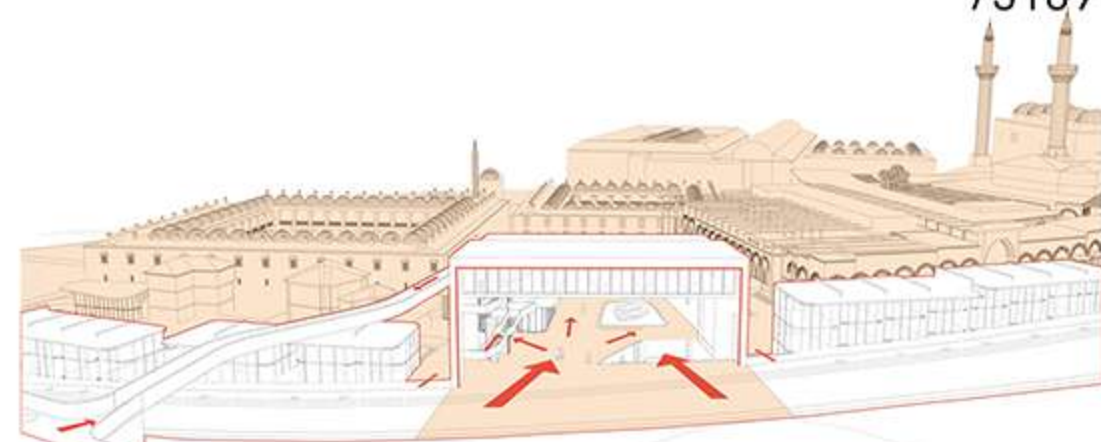
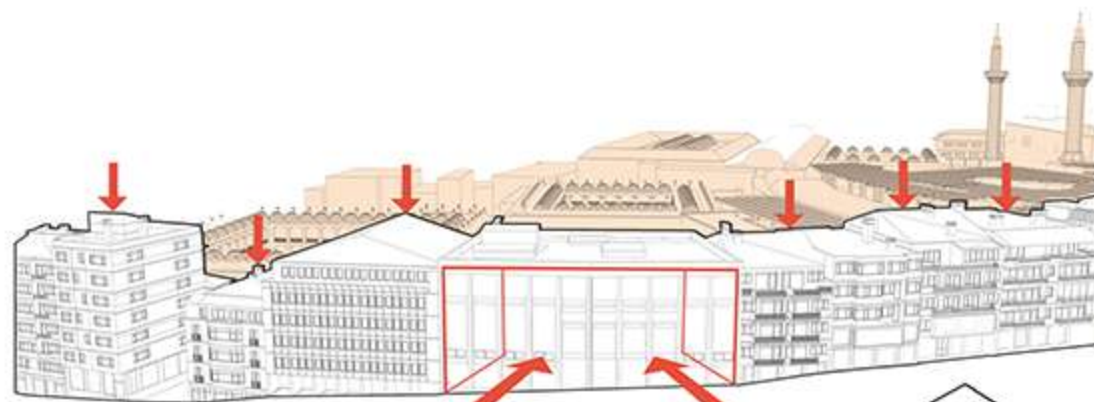
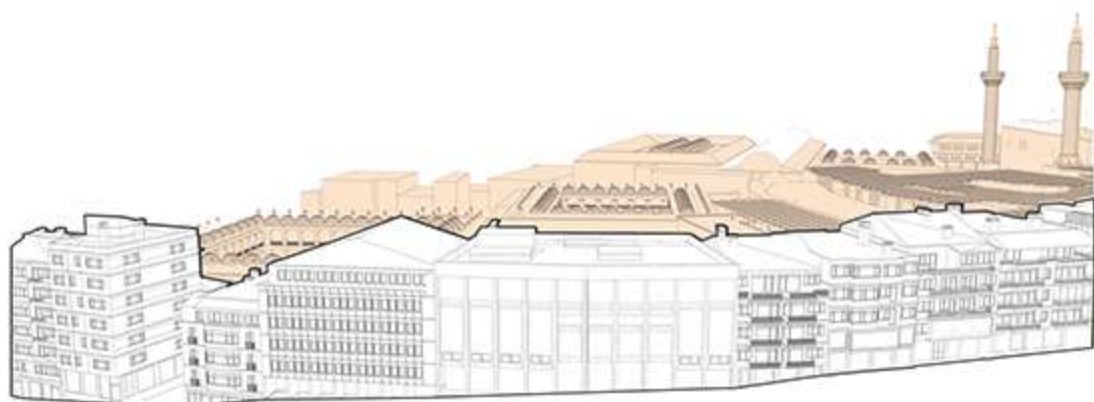
YERE ÖZGÜ TASARIM ve BURSA'NIN DOKULARI

Hanlar Bölgesi Bursa'nın belleğinden özgün dokuları günümüze kadar taşımış özel bir bölgedir. Bu yüzden alana büyük bir hassasiyetle yaklaşılması gerekmektedir. Alandaki hemen her farklı doku, malzeme, diziim incelenip belgelenmiştir. Eskinin ustaları ve özni bu dokularda görülebilir. Tuğla, taş, tuğla-taş almışık diziim, mermer gibi dokular öne çıkmaktadır. Bu çerçevede tasarımdaki yeni dokuların eskiye referanslı olması önemsenmiştir. Bu yüzden Koca Kültür Merkezi'nde traverten taşı, zeminde doğal taş, sıra dükkanlarda tuğla gibi malzemeler daha nöir diziimlerle uygulanarak dokular uyumlu ve saygılı biçimde ele alınmıştır. Böylece, yalnızca bu bölgeye özgü kararlar almak hedeflenmiştir. Kent Mobilyaları ise yerinde incelenen dokular ışığında, dokuya uyumlu malzemeler ile tasarlanmıştır.

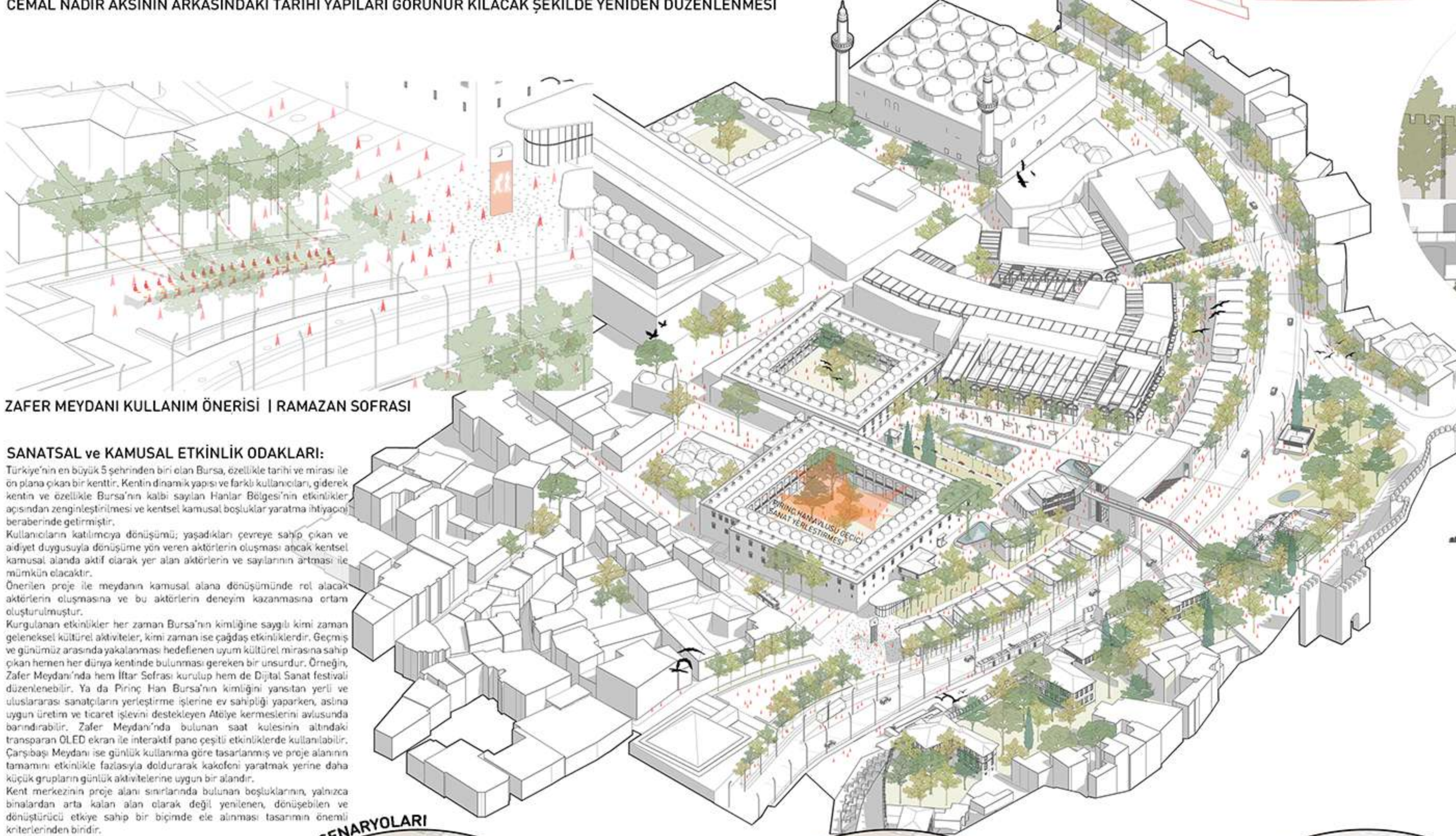
Günümüz şehirlerinin özellikle kent merkezi ve meydanlarında teknolojinin kullanımı giderek artmaktadır. Tarihi ve aynı zamanda turistik bir bölge olmasından dolayı Bursa Hanlar Bölgesi bu konuda özel bir hassasiyetle yaklaşılması gereken bir bölgedir. İnternetin temel ihtiyaç sayıldığı çağımızda bölgeye eklenecek Wi-Fi noktalarının bu ihtiyaç karşılması hedeflenmiştir. Bölgedeki alt meydanlara interaktif panolar eklenerek alan tanıtımı, medya paylaşımı, dijital sanat yerleşimleri gibi fonksiyonlara zemin oluşturulması engörülmüştür. Bununla birlikte kullanıcının katılımıyla dönüşmesi hedeflenmektedir.

Kentin bileşenlerini günün her zamanında görünür kılmak; kültür, sanat ve tarihin bir yaşaması olan gece yaşamını desteklemek amaçlanmıştır. Tarihi yapıların çevrelerinde zeminde gömülü aydınlatma elemanlarıyla birlikte hem gündüz tarihi sınırlar tanımlı hale getirilecek hem de geceleri sirkülasyon ve diğer akışlar desteklenip tarihi yapılar yoğun dokunun içinde algılanabilir olacaktır. Zeminde gömülü diğer aydınlatma elemanları ise güneş panelleri olup kendi enerjisiyle aydınlanacaktır. Proje alanı ve çevresine homojen olarak dağıtılmaya çalışılan aydınlatma elemanları aynı zamanda bölgedeki gece güvenliğini de sağlayacak hedeflenmiştir. Böylece tarihi bölge günün her saatinde konforlu bir deneyim sunmaktadır.

CEMAL NADİR AKSİNİN ARKASINDAKİ TARİHİ YAPILARI GÖRÜNÜR KILACAK ŞEKİLDE YENİDEN DÜZENLENMESİ

ZAFER MEYDANI KULLANIM ÖNERİSİ | RAMAZAN SOFRASI

SANATSAL ve KAMUSAL ETKİNLİK ODAKLARI:

Türkiye'nin en büyük 5 şehrinin biri olan Bursa, özellikle tarihi ve mirası ile ön plana çıkan bir kenttir. Kentin dinamik yapısı ve farklı kullanıcıları, giderek kentin ve özellikle Bursa'nın kalbi sayılan Hanlar Bölgesi'nin etkinlikler açısından zenginleştirilmesi ve kentsel kamusal boşluklar yaratma ihtiyacı beraberinde gelmiştir.

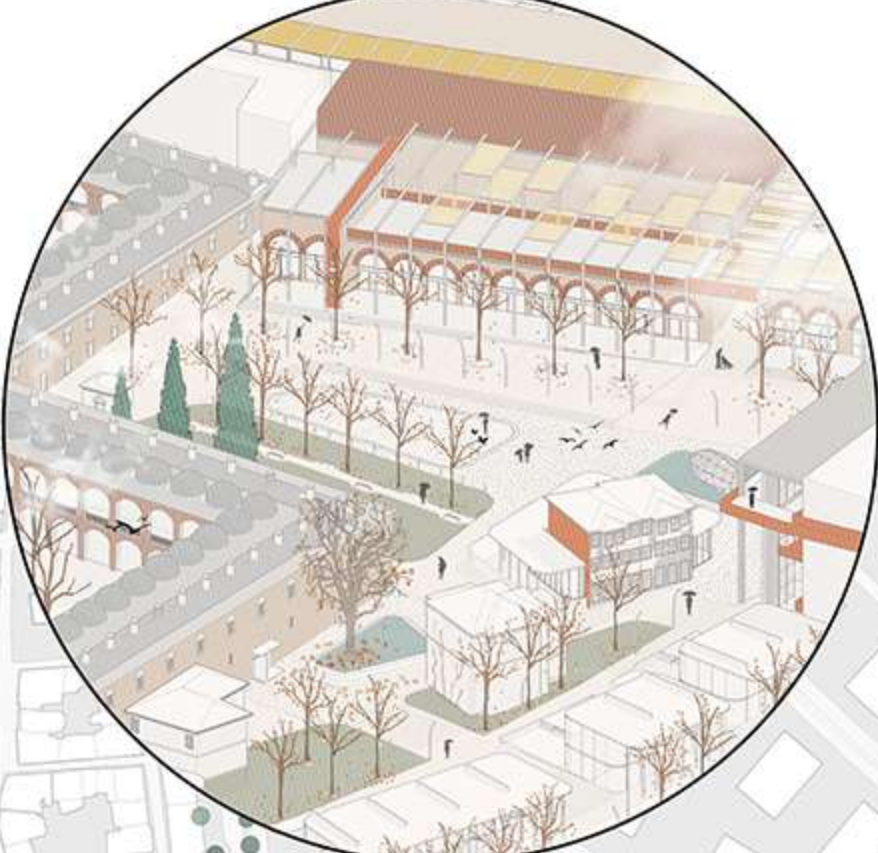
Kullanıcıların katılmaya dönüştürülebilir; yaşadıkları çevreye sahip çıkan ve aidiyet duygusuyla dönüşüme yön veren aktörlerin oluşması ancak kentsel kamusal alanda aktif olarak yer alan aktörlerin ve sayıların artması ile mümkün olacaktır.

Önerilen proje ile meydanın kamusal alana dönüşümünde rol alacak aktörlerin oluşmasına ve bu aktörlerin deneyim kazanmasına ortam oluşturulmuştur.

Kurgulanan etkinlikler her zaman Bursa'nın kimliğine bağlı kimi zaman geleneksel kültürel aktiviteler, kimi zaman ise çağdaş etkinliklerdir. Geçmiş ve günümüz arasında yakalanması hedeflenen uyum kültürel mirasına sahip çıkan hemen her dünya kentinde bulunması gereken bir unsurdur. Örneğin, Zafer Meydanı'nda hem İftar Sofrası kurulusu hem de Dijital Sanat Festivali düzenlenebilir. Ya da Piring Han Bursa'nın kimliğini yansıtan yerli ve uluslararası sanatçıların yerleştirme işlevine eş sahipliği yaparken, aslında uygun üretim ve ticaret işlevi destekleyen Atölye kermeselerinin avlusunda barındırabilir. Zafer Meydanı'nda bulunan saat kulesinin altındaki transparan OLED ekran ile interaktif pano çeşitli etkinliklerde kullanılabilir. Çarşıbaşı Meydanı ise günlük kullanıma göre tasarlanmış ve proje alanının tamamını etkinlikle fazlasıyla doldurarak kakofoni yaratmak yerine daha küçük grupların günlük aktivitelerine uygun bir alandır.

Kent merkezinin proje alanı sınırlarında bulunan boşlukların, yalnızca binalardan arta kalan alan olarak değil yenilenen, dönüşümlen ve dönüştürücü etkiye sahip bir biçimde ele alınması tasarımın önemli kriterlerinden biridir.

MEVSİMSEL KULLANIM SENARYOLARI

- proje sınırı
- tramvay rotası
- bisiklet rotası
- bisiklet durağı
- otobüs durağı
- tramvay durağı
- ▲ kültür yapıları
- ▲ dini yapılar
- × han ve çarşı yapıları
- kapı
- hamam

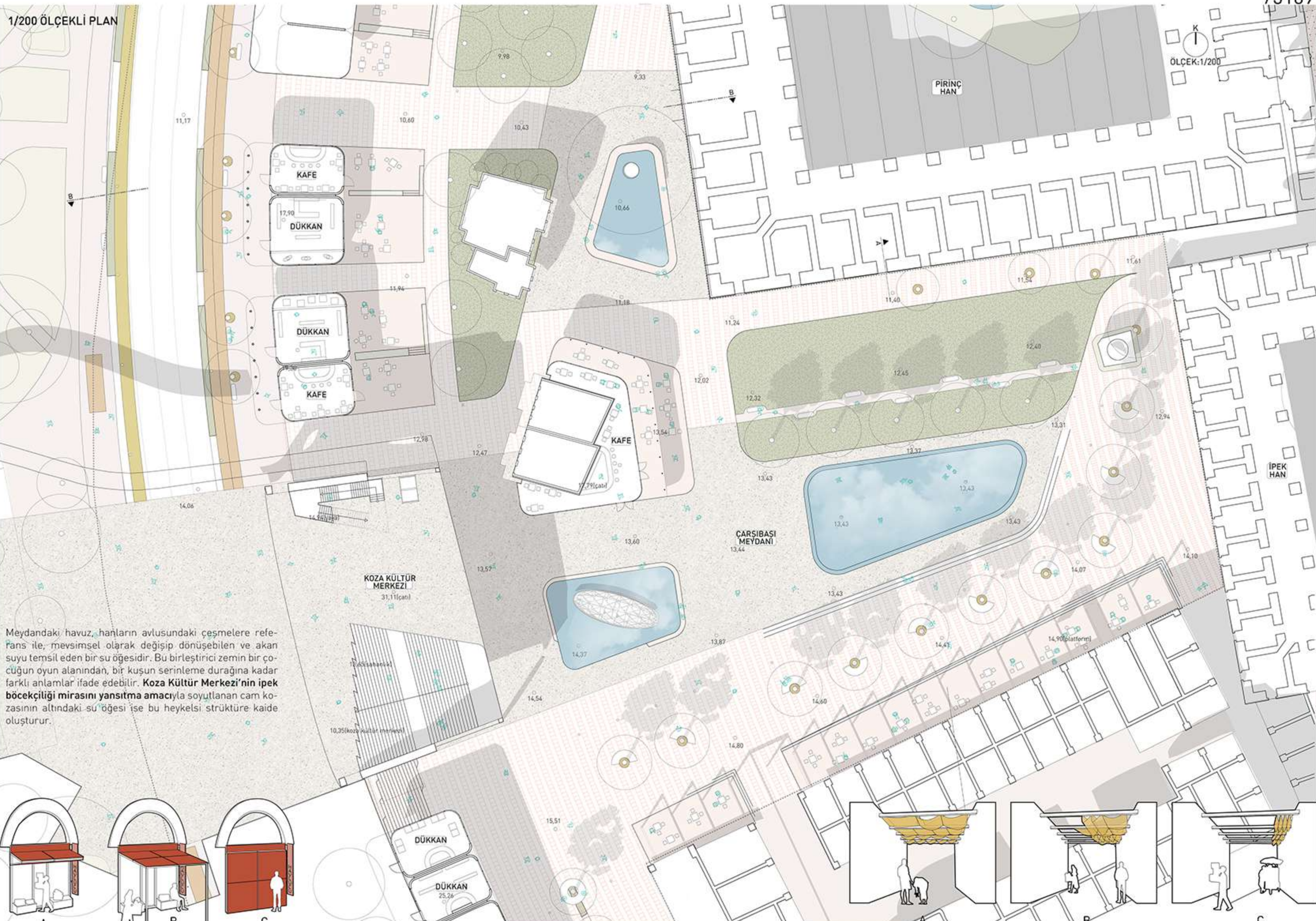

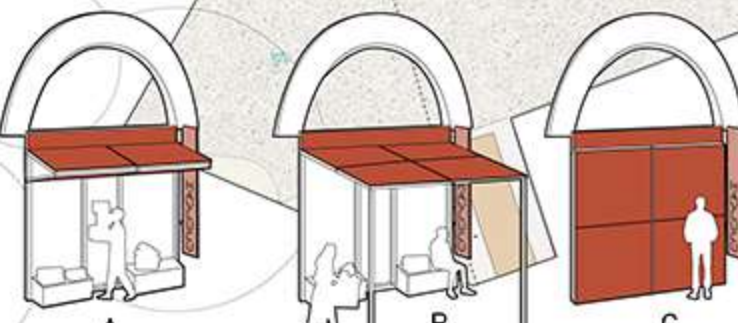

1/200 ÖLÇEKLİ PLAN

ÖLÇEK:1/200

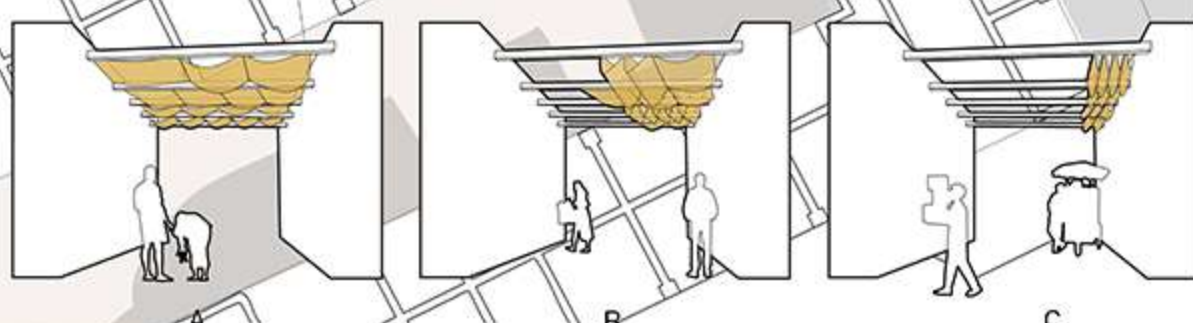

Meydandaki havuz, hanların avlusundaki çeşmelere referans ile, mevsimsel olarak değişip dönüşebilen ve akan suyu temsil eden bir su ögesidir. Bu birleştirici zemin bir çocuğun oyun alanından, bir kuşun serinleme durağına kadar farklı anlamlar ifade edebilir. **Koza Kültür Merkezi'nin ipek böcekçiliği mirasını yansıtmaya amacıyla** soyutlanan cam kozasının altındaki su ögesi ise bu heykelsi strüktüre kaide oluşturur.

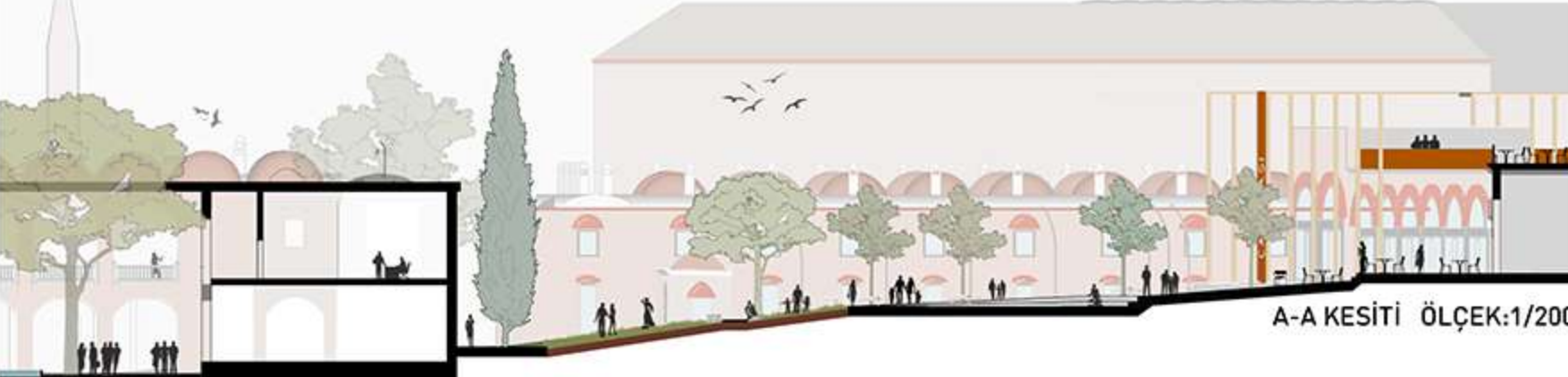
DÜKKAN ÖNÜ KEPENK KULLANIM DİYAGRAMI

Çarşının referans fotoğraflarından yola çıkan bir kepenk sistemi önerilmiştir. Geçmişte hem güvenlik hem de gölgelik amacıyla kullanılan bu sistem güncellenerek Çarşı kaplına eklenmiştir.

ÇARŞI İÇİ ÜST ÖRTÜ KULLANIM DİYAGRAMI

Ulu Çarşı (Ertas Çarşısı) Üst Örtüsü Çarşı yapılarının üzerine taşarak Özellikle UNESCO Kültür Mirası Kent Merkezleri incelendiğinde tarihi sokak izlerini okunmaz hale getirmektedir. Yalnızca insan kotundan değil Tophane kotundan da algılanan tarihi çarşının üst örtüsü daha geçirgen ve mevsimlere göre dönüşebilen ETFE matzemeli modüler elemanlarla daha tarımsal hale getirilmiştir. Eskiğin altına üst örtü çarşının üzerine taşıyıp saçak kotundan 1 m aşağıda bulunarak tarihi izleri okutma hedefindedir. Böylece tarihi çarşı izleri görünür kılınacaktır.

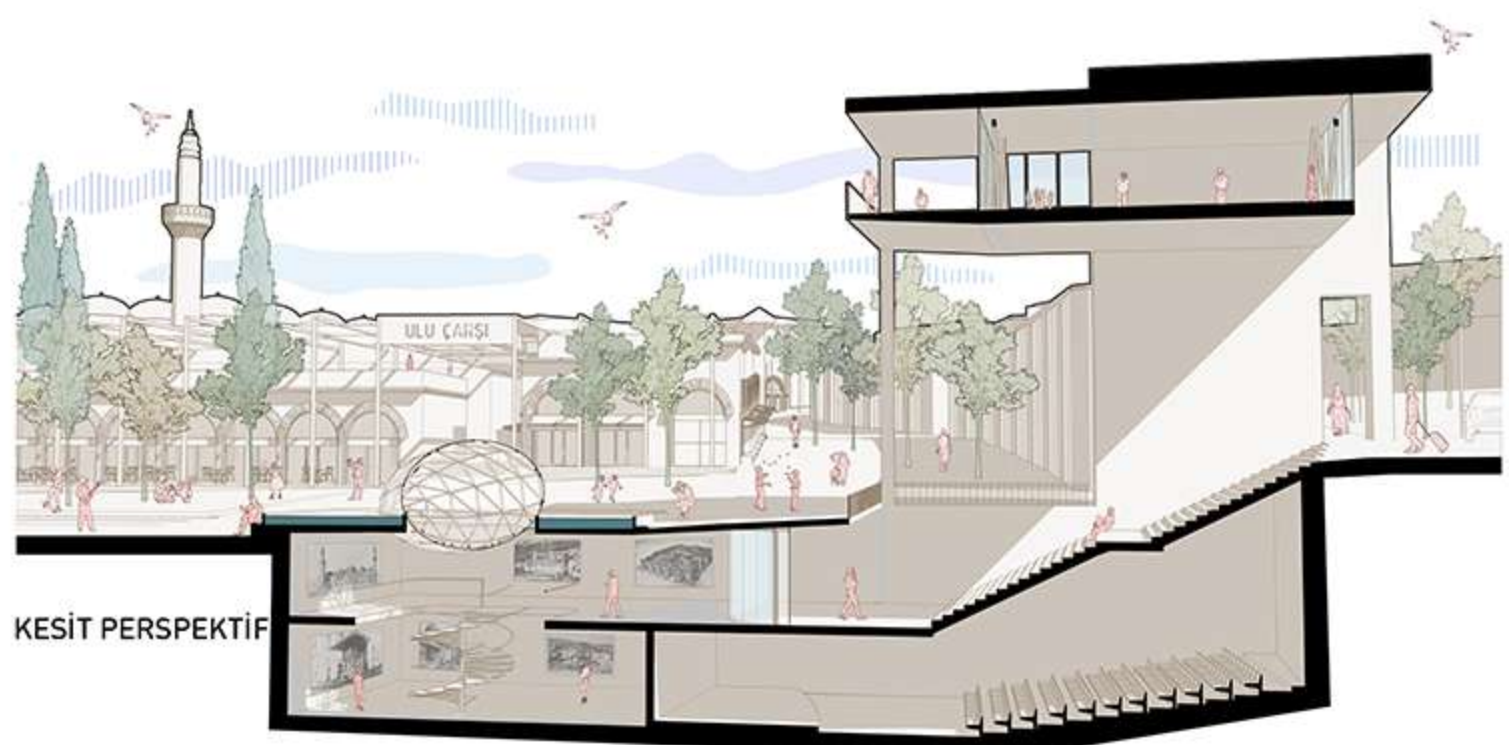
A-A KESİTİ ÖLÇEK:1/200

C-C KESİTİ ÖLÇEK:1/500

B-B KESİTİ ÖLÇEK:1/200

KESİT PERSPEKTİF

